

HVOR GODT ER LOKALDEMOKRATIET?

Metoder for kartlegging av innbyggernes og folkevalgtes
erfaringer og oppfatninger

Veviserrapport fra et pilotprosjekt

Mai 2009

Innhold	Side
Forord	iii
Innledning: Hva oppdraget går ut på	1
Utgangspunktet – det lokaldemokratiske kretsløpet	2
Nærmere om valg av målestokker for levende lokaldemokrati	3
Målemetoder – indikatorer	7
Resultater – analyse med Gjesdal kommune som eksempel	13
Innbyggernes erfaringer og oppfatninger	13
Folkevalgtes erfaringer og oppfatninger	17
Sammenfall eller avvik mellom innbyggerne og folkevalgte i synet på lokaldemokratiet	22
Bruk av lokaldemokratiindikatorene i kommunalt utviklingsarbeid	24
Referanser	30
Vedlegg:	
A: Telefonintervjuet med innbyggerne	31
B: Spørreskjema for de folkevalgte	34
C: Grafisk presentasjon av utvalgte resultater for innbyggerne	38
D: Grafisk presentasjon av utvalgte resultater for de folkevalgte	52
E: Hva ulike grupper mener om lokaldemokratiet (regresjonsanalyse)	64

Tabellregister

Tabell 1: Veiviser i demokratistandarder og –indikatorer	8
Tabell 2: Hvordan innbyggerne opplever lokaldemokratiet – oppsummering (Gjesdal)	13
Tabell 3: Hvordan de folkevalgte lokaldemokratiet – oppsummering (Gjesdal)	15
Tabell 4: Sammenlikning av hva innbyggerne og folkevalgte mener om lokaldemokrati (Gjesdal)	17

Forord

Dette prosjektet er gjennomført på oppdrag av KS etter anbudsutlysning i mai 2008.

Formålet med prosjektet er å utvikle målemetoder og analyseprinsipper som kan benyttes av kommunene i arbeidet med å utvikle lokaldemokratiet i egen kommune. Målemetodene skal gi kommunene grunnlag for å framskaffe erfaringsmaterialet angående lokaldemokratiets virkemåte slik det oppfattes av innbyggerne og de folkevalgte i den enkelte kommune. På lengre sikt vil det innhentede datamaterialet kunne akkumuleres i en database som gir kommunen et sikrere referansegrunnlag for lokaldemokratisk utviklingsarbeid.

Til støtte for prosjektarbeidet oppnevnte KS en referansegruppe bestående av:

- ordfører Anders Werp, Øvre Eiker kommune
- varaordfører Knut Fagerbakke, Trondheim kommune
- fylkesvaraordfører Ellen Solheim, Rogaland fylkeskommune
- fylkevarasordfører Kristina Torbergsen, Troms Fylkeskommune.

Forskergruppen :

Fra Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo: Professor Harald Baldersheim (prosjektleder), professor Lawrence E. Rose, førsteamanuensis Jostein Askim.

Fra Institutt for statsvitenskap og ledelse, Universitetet i Agder: Førsteamanuensis Morten Øgård.

Denne rapporten er en sammenfatning av prosjektet og en veiviser i hvordan lokaldemokrati-indikatorene kan benyttes av kommunene i analyser og utviklingsarbeid. Det er også utarbeidet en mer omfattende dokumentasjonsrapport og egne tilbakemeldingsrapporter til de fire pilotkommunene (Gjesdal, Harstad, Kristiansand og Sørumsund).

Innledning: Hva oppdraget går ut på

Oppgaven for dette prosjektet er å utvikle analyse- og diagnoseverktøy som kan være grunnlag for vurderinger av kvaliteten på lokaldemokratiet i Norge. Det vil i praksis si å vurdere egenskaper ved styringssystemene i kommunene og derunder forholdet til innbyggerne. Oppgaven krever for det første en klargjøring av hvilke målestokker eller standarder som skal benyttes for slike vurderinger. Hva er nærmere bestemt idealene for demokratisk styre som skal legges til grunn? Hvilke standarder for god kommunal styring skal benyttes? For det andre krever oppgaven utvikling av målemetoder – indikatorer – som kan gi grunnlag for å bedømme i hvilken utstrekning kommunene faktisk realiserer eller nærmer seg slike idealer og standarder.

I dette prosjektet er oppgaven avgrenset til å finne målestokker og –metoder angående samfunnsborgernes og de folkevalgtes erfaringer med og oppfatninger om det lokale demokratiet. En sentral rettesnor for oppgaven er *Lokaldemokrati-plattform*, utviklet av KS. Plattformen framhever følgende hovedmomenter som kjennetegn ved godt demokrati:

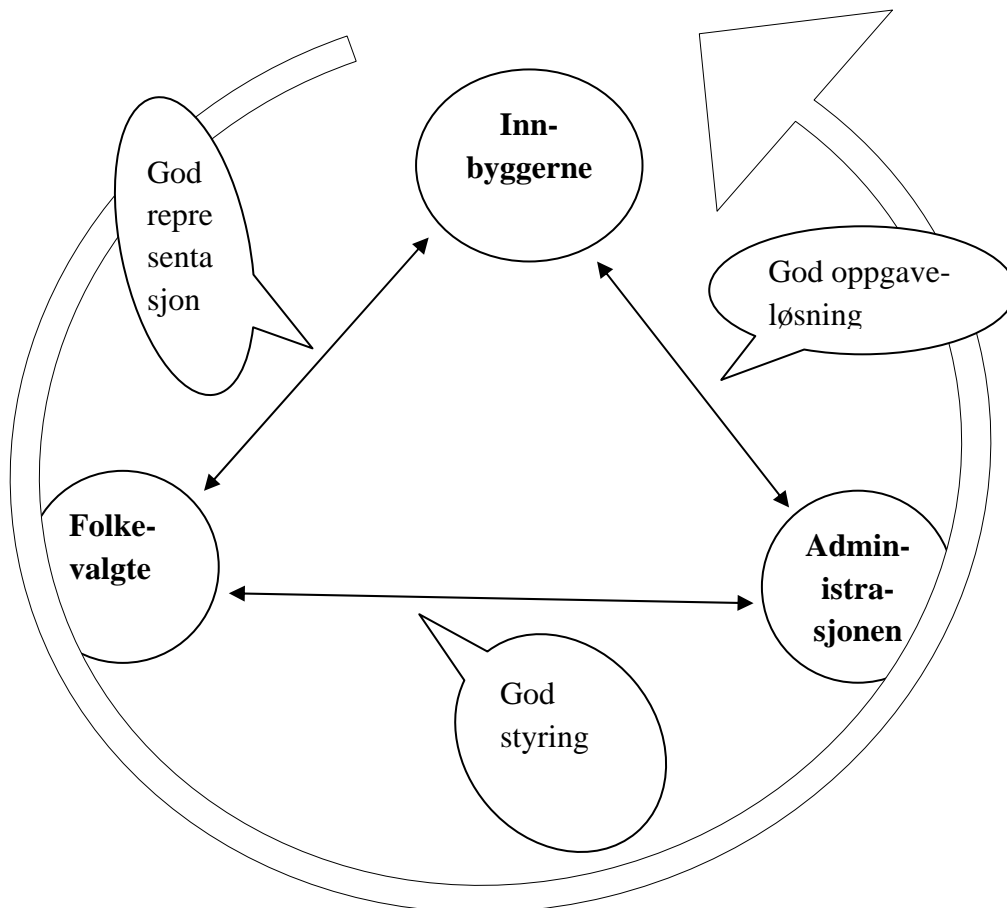
- *Innbyggjarane har tillit til lokalpolitikarane. ....Tillit blir utvikla ved at innbyggjarane kjenner seg godt representerte*
- *Dei folkevalde set dagsorden, styrer ressursbruken og er ombod for innbyggjarane*
- *Ein leverer det ein lovar. Demokrati er meir enn ein framgangsmåte. Derfor må dei folkevalde sørgje for gode resultat.*

Prosjektet har også hatt nytte av dokumenter fra Europarådet angående *Good local and regional governance – the European challenge* fra oktober 2007, samt oppfølgingsdokumenter. Faglitteratur omkring dette temaet er referert i litteraturlisten.

Utgangspunktet – det lokaldemokratiske kretsløpet

Utgangspunktet for oppgaven i prosjektet er norske kommuner organisert som representative styresett. I dette styresettet velges representantene – kommunestyret – av folket.

Representantene treffer beslutninger etter beste skjønn angående felles saker og innenfor gjeldende rett og den kompetanse som er tillagt kommunestyret. Kommunestyrets beslutninger er rettesnor for administrasjonens arbeid med å løse oppgaver for det lokale fellesskapet. Kommunestyret ansvarliggjøres gjennom valg, dvs. at i den grad folket er tilfreds med kommunestyrets beslutninger og administrasjonens oppfølging, så gjenvelges representantene. I den grad folket er utilfreds med beslutninger og resultater, skiftes representantene ut. Denne framstillingen kalles gjerne for *det demokratiske kretsløpet* og er illustrert i figur 1.

Figur 1: Det demokratiske kretsløpet: Fra representasjon til oppgaveløsning

Hvilke betingelser må være oppfylt for at dette kretsløpet skal kalles et *levende lokaldemokrati*, og hvilke forhold bør dermed belyses av prosjektets målemetoder? At innbyggerne er *godt representert*, innebærer bl.a. at de folkevalgte kjenner innbyggernes meninger, interesser og behov og legger disse til grunn for beslutninger i kommunestyret og andre kommunale organer samtidig som grunnleggende spilleregeler følges. At kommunen preges av *god styring*, innebærer bl.a. at de folkevalgte er i stand til å treffe nødvendige beslutninger og til å styre administrasjonen på en slik måte at politiske beslutninger blir effektivt iverksatt innenfor rammen av god forvaltningsskikk og tilgjengelige økonomiske ressurser. At lokal styring og administrasjon gir grunnlag for *god oppgaveløsning*, innebærer bl.a. at innbyggernes behov og interesser blir imøtekommet gjennom de tjenester kommunen yter og de reguleringsvedtak som kommunen gjennomfører.

Nærmere om valg av målestokker for levende lokaldemokrati

I en klassisk formulering defineres demokrati som ”styring av, ved og for folket”. En nærmere analyse av denne tilsynelatende enkle formuleringen viser at den innebærer mange og kompliserte relasjoner mellom styrende og styrte for at idealene skal kunne realiseres. Det har etter hvert utkrySTALLISERT seg forskjellige tradisjoner i utlegninger av demokrati-idealene (se Rose 2005 for en drøfting av demokratitradisjoner i lokaldemokratisk perspektiv).

Disse tradisjonene vektlegger forskjellige sider ved relasjonene mellom styrende og styrte eller folket, som jo ”de styrte” til syvende og sist utgjør. Det *direkte* demokratiet kan sies å utgjøre den opprinnelige og grunnleggende formen for demokrati. Her er relasjonen enkel – styrende og styrte er identiske, og styringen skjer gjennom folkeforsamlinger der alle borgere deltar eller kan delta om de ønsker, slik vi kjenner det fra antikkens Athen. Enkelte vil hevde at dette er et gyldig ideal også for dagens demokrati, eller i alle fall at det bør være visse innslag av direkte demokrati. Sveits er et eksempel på et land som i stor utstrekning praksiserer direkte demokrati gjennom bindende folkeavstemninger og lokale folkeforsamlinger med stor beslutningsmyndighet (Lindner 1994; Kaufmann m.fl. 2007).

Direkte demokrati har imidlertid sine begrensninger, ikke minst knyttet til praktiske problemer som oppstår i forbindelse med økende størrelser på de aktuelle politisk-administrative enheter. I moderne samfunn er demokratiet i hovedsak av *representativ* art, slik vi har framstilt og illustrert det ovenfor, både nasjonalt og lokalt (Narud og Valen 2007). Et

sentralt ledd i relasjonen mellom styrende og folket er da de regelmessige valgene, som gir borgerne anledning til å kontrollere de styrende gjennom utskiftning eller gjenvalg. Kvaliteten på valgene og prosessene omkring blir da en sentral målestokk for kvaliteten på demokratiet. Av denne sentrale relasjonen avledes videre målestokker som fri meningsdannelse/fri presse, fri tilgang på informasjon om politiske saker, rettferdig konkurranse mellom politiske partier, osv. Denne demokratiformen omtales også gjerne som konkurransedemokrati, noe som understreker at det er konkurransen mellom konkurrerende eliter, oftest organisert gjennom politiske partier, som er grunnlaget for folkets kontroll med de styrende.

Andre framhever fri opinionsdannelse og fri debatt som sentrale elementer i et demokrati. Det er gjennom debatt at standpunkter formes og vedtaksforslag prøves. Gjennom den åpne debatten i pressen og andre medier gis den styrende eliten anledning til å presentere og forsvare saker og standpunkter samtidig som borgerne kan danne seg et inntrykk av kvaliteten i det saklige grunnlaget for standpunktene og fremme alternative synspunkter som igjen må forsvares. I lengden, hevder forkjemperne for det *diskursive* demokratiet, vil de beste argumentene vinne fram, i alle fall hvis debatten er fri og åpen (Eriksen 1995).

Felles for disse tradisjonene er at de i tillegg til rettferdige valg understreker betydningen av informerte og engasjerte borgere og grunnlaget for en åpen og levende samfunnsdebatt. Dette er målestokker som i særlig grad er aktuelle som standarder for *kommunene* som arenaer for levende lokaldemokrati. Kommunene har sin begrunnelse og legitimitet bl a som kanaler for borgernær forvaltning og skoler i demokrati (Mill 1946). Gjennom kommunene kan demokratiet gjøres nært og levende for den enkelte samfunnsborger. *Borgernærhet* er derfor en sentral målestokk i det analyseskjemaet som foreslås.

Nyere demokratiteori har også pekt på betydningen av demokratiets *styringsevne* som grunnlag for demokratisk kvalitet. Styrings- og problemløsningsevne omtales gjerne som *systemkapasitet* (Dahl og Tufte 1973). Det antas at i lengden vil samfunnsborgerne bare verdsette demokratiet dersom det faktisk har evne til å løse problemer og samfunnsoppgaver. Dette synspunktet har to sider. Den ene dreier seg om hvor store og viktige oppgaver det politiske systemet er tildelt. Store oppgaver betyr at mer står på spill. Jo viktigere oppgaver, jo større betydning har politikken for samfunnsborgerne, og jo større incentiver vil innbyggerne ha til å delta i lokalpolitikken. Den andre siden dreier seg om dyktighet til å løse oppgaver og levere de goder som er lovet, eller som samfunnsborgerne forventer seg. Hvor langt et slikt perspektiv skal trekkes inn i vurderingen av demokratiske kvaliteter, kan diskuteres. Noen

hevder at evne til å styre fordelingen av samfunnsgodene må telle med i en samlet vurdering av demokrati-kvaliteter (jf. bl.a. Ringen 2008). I en analyse fra år 2000 konkluderte Pettersen og Rose at ”Tilfredshet med de kommunale tjenester er en hovedkilde til positivt omdømme av det lokale selvstyret” (Pettersen og Rose 2000: 40).

Spørsmålene om den lokale styringsevnen retter søkelyset mot *de folkevalgte* og de lokale beslutningsprosessene. Styringsevnen avhenger ikke bare av evne til å treffe gode beslutninger men også av å få disse iverksatt gjennom et velfungerende administrativt apparat. I dette prosjektet har det ikke vært hensikten å gå dypt inn i administrasjonen, men det er utviklet spørsmål omkring de folkevalgtes samspill med og kontroll av administrasjonen. I den demokratiske styringskjeden som utgår fra folket, er de folkevalgte et viktig mellomledd som skal påse at administrasjonen prioriterer de sakene og leverer de tjenestene som de folkevalgte har vedtatt på vegne av folket (sikre allokeringseffektivitet).

Dessuten har idealer som åpenhet, redelighet og pålitelighet i senere år i stigende grad blitt framhevet som grunnleggende for borgernes tillit til et politisk system. Det er vokst fram en hel internasjonal bevegelse – *Transparency International* – med et slikt fokus (<http://www.transparency.org/>). Dette er et fokus som finnes igjen både i empirisk demokrati-forskning og i praktisk forvaltningsutvikling angående ”good governance”. Åpenhet (transparens) gjelder borgernes muligheter til å skaffe seg innsyn i og forstå offentlige beslutningsprosesser. Redelighet har særlig blitt knyttet til forventinger om ukorruperte beslutningsprosesser og folkevalgte men omfatter mer generelt de folkevalgtes vilje til å følge lov og rett og overholde vedtatte spilleregler. Åpenhet og redelighet antas å skape grunnlag for *pålitelighet* i offentlig styring, dvs. at borgerne har grunn til å regne med at det er samsvar mellom utfallet av representative valg, den faktiske politiske dagsorden, linjene i beslutningsprosessene og de resultater som leveres (Rothstein og Teorell 2008).

Vi har funnet det hensiktsmessig å samle kjennetegnene ved godt lokaldemokrati i fire standarder for demokrati-kvalitet: *Pålitelig styre*, *ansvarlig styre*, *borgernært styre* og *effektivt styre*.

- **Pålitelig styre:** Preges av likebehandling, politisk redelighet, respekt for spilleregler; i sum berører spørsmålene omkring denne standarden kommunepolitikkens allmenne omdømme.

Kontrollspørsmål: Har innbyggerne tillit til at de behandles likt i forhold til de kommunale beslutningsprosessene?

- **Ansvarlig styre**: Fremmer oversiktlig politikk og informerte borgere som grunnlag for borgernes kontroll med de folkevalgte.

Kontrollspørsmål: Har innbyggerne tilstrekkelig informasjonsgrunnlag til å føre tilsyn med hvordan folkevalgte skjøtter sine verv?

- **Borgernært styre**: Stimulerer borgernes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og debatt- og deltakelsesmuligheter.

Kontrollspørsmål: Hvordan og hvor langt inndras borgerne i de kommunale beslutningsprosessene? Er det etablert kanaler for å høre og inndra borgerne i beslutningsprosessene?

- **Effektivt styre**: Folkevalgte har god styring, leverer resultater.

Kontrollspørsmål: Er det ryddige forhold i den politiske styringen av administrasjonen? Lever kommunen resultater innbyggere og folkevalgte er tilfreds med?

I neste avsnitt viser vi hvilke indikatorer som er valgt for å belyse disse standardene.

Målemetoder – indikatorer

Prosjektet søker å avdekke hvordan sentrale demokratiske standarder angående lokalpolitikens virkemåte avspeiles i innbyggernes og de folkevalgtes erfaringer fra det lokal-demokratiske kretsløpet i deres egen kommune. Hvor langt i retning av å realisere slike standarder har kommunene kommet?

Framgangsmåten for å framskaffe materiale som belyser spørsmålet, er spørreundersøkelser rettet mot innbyggerne og de folkevalgte. Når det gjelder innbyggerne, er det gjennomført representative utvalsundersøkelser i seks kommunene. Når det gjelder de folkevalgte, har alle kommunestyremedlemmer i fire av de seks kommunene svart på et spørreskjema. Fullstendige spørreskjemaer finnes i vedlegg A og B.

Når resultatene fra undersøkelsene leses, kan tabell 1 benyttes som en veiviser i hvordan detaljresultater kan knyttes til overordnede demokratistandarder og som en hjelp i kommunenes prioritering av innsatsområder i den videre demokratibyggningen. Spørsmålene som er stilt, er for det meste ganske selvfølgelig og gir i mange tilfeller konkrete anvisninger for demokratiutviklingen.

Resultatene presenteres i grafisk form (se vedlegg C og D). Hver graf sammenfatter innbyggernes meninger om temaet som det ble stilt spørsmål om. Grafene viser balansen mellom positive og negative vurderinger ved hjelp av såkalte *prosentdifferanse-indekser (PDI)*. Dette er differansen mellom andel respondenter som har sagt at et gitt utsagn ”passer godt/svært godt” og andelen som har svart ”passer dårlig/svært dårlig”. Jo mer søylen peker til høyre for midtpunktet, jo kraftigere er tendensen til at respondene mener utsagnet passer godt. Jo mer søylen peker til venstre for midtpunktet, jo kraftigere er tendensen til at respondentene mener at utsagnet passer dårlig. Ved tolkningen må man være oppmerksom på at noen utsagn/indikatorer har en negativ innretning og andre en positiv innretning med tanke på hva som defineres som god lokaldemokratisk praksis

Informasjon om datainnsamlingen

Kommune	Innbyggere	Intervju-innbyggere	Kommunestyre-representanter	Intervju-representanter
Kristiansand	78 900	400	53	51
Harstad	23 100	400	43	42
Sørumsund	14 200	300	31	32*
Gjesdal	9729	300	25	25
Nærøy	5 015	250		
Åmot	4 329	251		

*Tallet overstiger tallet på faste kommunestyremedlemmer da det ble åpnet for at kommunestyremedlemmer med forfall til det aktuelle møtet også kunne svare.

Tabell 1: Veiviser i demokratistandarder og -indikatorer *

<p>Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer: Spm. til innbyggerne</p>	<p><i>Demokrati-standard</i> Pålitelig styre</p>	<p>Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer: Spm. til folkevalgte</p>
<p>Likebehandling ..Her i kommunen er det sær-interesser som får gjennomslag, ikke innbyggernes felles-interesser. (15) ..De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (16)</p> <p>De folkevalgtes integritet ..De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. (20) ..Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. (21)</p> <p>De folkevalgtes dyktighet og troverdighet ..De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. (22) ..Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. (23)</p>	<p><i>Rimelig representasjon av samfunnsinteresser og –segment (bl.a. på bakgrunn av frie og rettferdige valg)</i></p> <p><i>Respekt for lov og rett & spilleregler blant beslutningstakere og i befolkningen</i></p> <p><i>Ukorrupte institusjoner</i></p>	<p>Likebehandling ..Her i kommunen er det sær-interesser som får gjennomslag, ikke innbyggernes felles-interesser. (4a1) ...De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser. (4b)</p> <p>Respekt Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. (3d)</p>

* Tall i parentes refererer til spørsmålenes plassering i spørreskjemaene for henholdsvis innbyggerne og de folkevalgte (jf. vedlegg A og B).

<p>Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til innbyggerne</p>	<p>Demokrati- standard</p> <p>Ansvarlig styre</p>	<p>Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til folkevalgte</p>
<p>Politisk tydelighet ..Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (24)</p> <p>Kommunens informasjonsvirksomhet ..Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... ... aktuelle saker som diskuteres i kommune-politikken. (7a) ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (7b) ... hva man får igjen for skattepengene. (7c)</p> <p>Kommunens åpenhet ..Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. (25)</p> <p>Kunnskap & kompetanse ..Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9) ..Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... ... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget. (10a) ... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet. 10b) ... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)</p>	<p><i>Åpenhet; rapportering til borgerne slik at de kan danne seg meninger om politiske spørsmål og resultater</i></p> <p><i>Tydelig politikk;</i></p> <p><i>Åpne beslutningsprosesser</i></p>	<p>Politisk tydelighet ..Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (1g) ..Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. (1a) ..Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti. (1h) ..I vår kommune går den viktigste skillelinjen mellom..... (1k) .....partiene,distriktene, persongrupper, aldersgrupper.</p> <p>Ansvarsfordeling ..De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. (1d) ..Kommunepolitikken er veldig sektororientert. (1f)</p> <p>Kommunens informasjonsvirksomhet ..Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om..... ... aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. (4c1) ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (4c2) ... hva man får igjen for skattepengene. (4c3)</p> <p>Rolleklarhet ..Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. (1e) ..Jeg syntes min rolle som folkevalgt er klar. (1c) ..Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt. (1j) ..Statens detaljstyring av kommunen uthuller rollen som folkevalgt. (1i)</p>

<p>Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til innbyggerne</p>	<p>Demokrati- standard</p> <p>Borgernært styre</p>	<p>Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til folkevalgte</p>
<p>Interesse ..Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4) ..Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)</p> <p>Engasjementsvilje ..Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt. (12) ..Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen. (13)</p> <p>Involvering ..Her i kommunen....(8) ... er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne. (8a) ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. (8b) ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (8c) ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (8d) ... har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger. (8e)</p> <p>Politikernes lydhørhet Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter. (17) ..De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.(18) ..Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. (19)</p> <p>Hvor tilfreds m. egen innflytelse ..over kommunale beslutninger(11) ..over nærmiljøet (14)</p>	<p><i>Inndra borgerne i beslutninger;</i></p> <p><i>Kanaler for medvirkning og debatt;</i></p> <p><i>Skape engasjement</i></p>	<p>Interesse ..Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne. (3c) ..Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen .(3e) ..Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. (3b)</p> <p>Kontakt ..I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med (3a) ..... - enkeltinnbyggere - foreninger og lag - næringsliv - media</p> <p>Involvering Her i kommunen.... ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet. (4a2) ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (4a3) ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (4a4) ..Her i kommunen.... ... tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter (4a5)</p>

<p>Hvordan standardene speiles i innbyggernes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til innbyggerne</p>	<p><i>Demokrati-standarder</i></p> <p><i>Effektivt styre</i></p>	<p>Hvordan standardene speiles i folkevalgtes oppfatninger, erfaringer:</p> <p>Spm. til folkevalgte</p>
<p>Resultater ..Her i kommunen... er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet. (8f)</p> <p>..I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud. (2)</p> <p>..Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (6)</p>	<p><i>Beslutningsevne</i></p> <p><i>Levere tjenester i samsvar med lokale behov</i></p> <p><i>Styring med utviklingen av lokalsamfunnet</i></p>	<p>Samspill/kontroll med administrasjonen ..Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte. (2a) ..Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen. (2b) ..Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ. (2c) ..Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon. (2d) De folkevalgte styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende. (2e) ..Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte. (2f)</p> <p>Kommunal organisering ..Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen. (2g)</p> <p>Politisk effektivitet ..Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt. (1b)</p> <p>Resultater ..Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. (4e) ..Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (4d)</p>

Resultater – analyse med Gjesdal kommune som eksempel

Innbyggernes erfaringer og oppfatninger

Alt i alt får Gjesdal kommune meget bra skussmål fra innbyggerne når det gjelder hvordan de forskjellige sidene ved lokaldemokratiet praktiseres. I tabell 2 kommenteres en del detaljer når det gjelder innbyggernes syn på kommunen og kommunepolitikken. Grafene som er grunnlag for kommentarene, finnes i vedlegg C.

Tabell 2: Hvordan innbyggerne opplever Gjesdal kommune – oppsummering

Tegnforklaring: 😊 sterkt positivt resultat; / blandet resultat; ! sterkt negativt resultat			
Demokrati-standard	Måles gjennom		Innbyggernes oppfatninger og erfaringer
Pålitelig styre	<i>Likebehandling</i>	/	Fellesinteressene har bedre kår i Gjesdal enn i andre kommuner, men personlige forbindelser teller også her (15,16)
	<i>De folkevalgtes integritet</i>	/	Noe motstridende oppfatninger om hvorvidt folkevalgte (mis)bruker makt til personlig fordel (20, 21)
	<i>De folkevalgtes dyktighet og troverdighet</i>	😊	Stor tillit til at politikerne holder løfter og vet hva de gjør (22, 23)
Ansvarlig styre	<i>Politisk tydelighet</i>	😊	Folk ser forskjell på partiene - spiller noen rolle hvem som styrer (24)
	<i>Kommunens informasjonsvirksomhet</i>	😊	Kommunen informerer bra om aktuelle saker og rettigheter man har (7a, b)
	<i>Kommunens åpenhet</i>	😊	Det er lett å skaffe seg innsyn i grunnlaget for beslutninger (25)
	<i>Egen kunnskap og kompetanse</i>	😊	Folk er godt informert om lokalpolitikken; kan vurdere om beslutninger i kommunen er fornuftige (9, 10c)
Borgernært styre	<i>Politisk interesse</i>	/	Stor interesse for lokalpolitikken, men man diskuterer ikke så mye med andre (4, 5)
	<i>Innbyggernes engasjementsvilje</i>	/	Liten interesse for kommunale verv, men stor interesse for frivillig arbeid – likt med andre kommuner (12, 13)
	<i>Involvering</i>	😊	Kommunen åpen for forslag og involverer innbyggerne – vesentlig mer enn i andre kommuner (8b, d)
	<i>Politikernes lydhørhet</i>	😊	De folkevalgte beholder kontakten med folk og er interessert i folkes meninger – bedre enn andre kommuner (18, 19)
	<i>Egen innflytelse</i>	/	Å påvirke kommunale beslutninger lettere i Gjesdal enn i andre kommuner, men ikke for alle; nærmiljøet mer påvirkbart (11, 12)
Effektivt styre	<i>Resultater</i>	😊	Stor tilfredshet med tjenestene og lokaldemokratiet – hovedtendens som i andre kommuner men sterkere (2, 6)

Folkevalgtes erfaringer og oppfatninger

Resultatene angående de folkevalgte er basert på spørreskjemaer utfylt av de folkevalgte selv. Også her presenteres resultatene i form av grafer med PDI-indekser. Grafene oppsummerer hvorvidt de folkevalgte stiller seg positive eller negative til de forskjellige utsagnene i spørreskjemaet.

I det store og hele er de folkevalgte i Gjesdal kommune tilfreds med hvordan lokaldemokratiet fungerer, inkludert samspillet med og styringen av administrasjonen. På mange temaer gir de folkevalgte i Gjesdal sin egen kommune bedre skussmål enn hva folkevalgte gjør i de andre kommunene.

I tabell 3 kommenteres en del detaljer når det gjelder folkevalgtes syn på kommunen og kommunepolitikken samt egen rolle. Grafene som er grunnlag for kommentarene, finnes i vedlegg D.

Tabell 3: Hvordan de folkevalgte opplever Gjesdal kommune – oppsummering

Tegnforklaring: 😊 sterkt positivt resultat; / blandet resultat; ! sterkt negativt resultat			
Demokrati-standard	Måles gjennom		Folkevalgtes oppfatninger og erfaringer
Pålitelig styre	<i>Likebehandling</i>	/	Særinteresser balanseres godt mot fellesinteresser, men kan være fordel med personlige forbindelser (4a1, 4b)
	<i>Respekt for folkevalgte</i>	/	Opplevs som moderat til tilfredsstillende (3d)
Ansvarlig styre	<i>Politisk tydelighet</i>	😊	Politiske skillelinjer er tydelige (1a, 1k)
	<i>Ansvarsfordeling</i>	😊	Kommunestyret er viktigste beslutningsorgan, mindre sektorpreget enn andre kommuner (1d, 1f)
	<i>Rolleklarhet</i>	/	Man får gjort nytte som folkevalgt, men statens detaljstyring presser rollen (1e, 1i)
	<i>Kommunens informasjonsvirksomhet</i>	!	Synes kommunen gjør rimelig jobb med å informere om saker og men ikke om rettigheter og om hva man får igjen (4c1-4c3)
Borgernært styre	<i>Innbyggernes interesse</i>	/	Innbyggerne kun moderat interessert, men media ikke så negative (3c, 3b)
	<i>Innbyggerinvolvering</i>	/	Klager behandles saklig, men kun moderat involvering av innbyggerne i løsninger (4a3, 4a4)
	<i>Innbyggerkontakt</i>	/	Mye kontakt med enkeltinnbyggere (som i andre kommuner) men moderat kontakt med næringslivet (3a1, 3a2)
Effektivt styre	<i>Samspill med administrasjonen</i>	😊	Administrasjonen har god evne til å følge opp politiske signaler; har sjelden egen agenda (2a, 2f)
	<i>Kommunal organisering</i>	/	Folkevalgte delte i synet på kommunale selskaper (2g)
	<i>Politisk effektivitet</i>	/	De politiske organene arbeider rimelig hurtig (1b)
	<i>Resultater</i>	😊	Stor allmenn tilfredshet med tjenestetilbudet og lokaldemokratiet (4d, 4e)

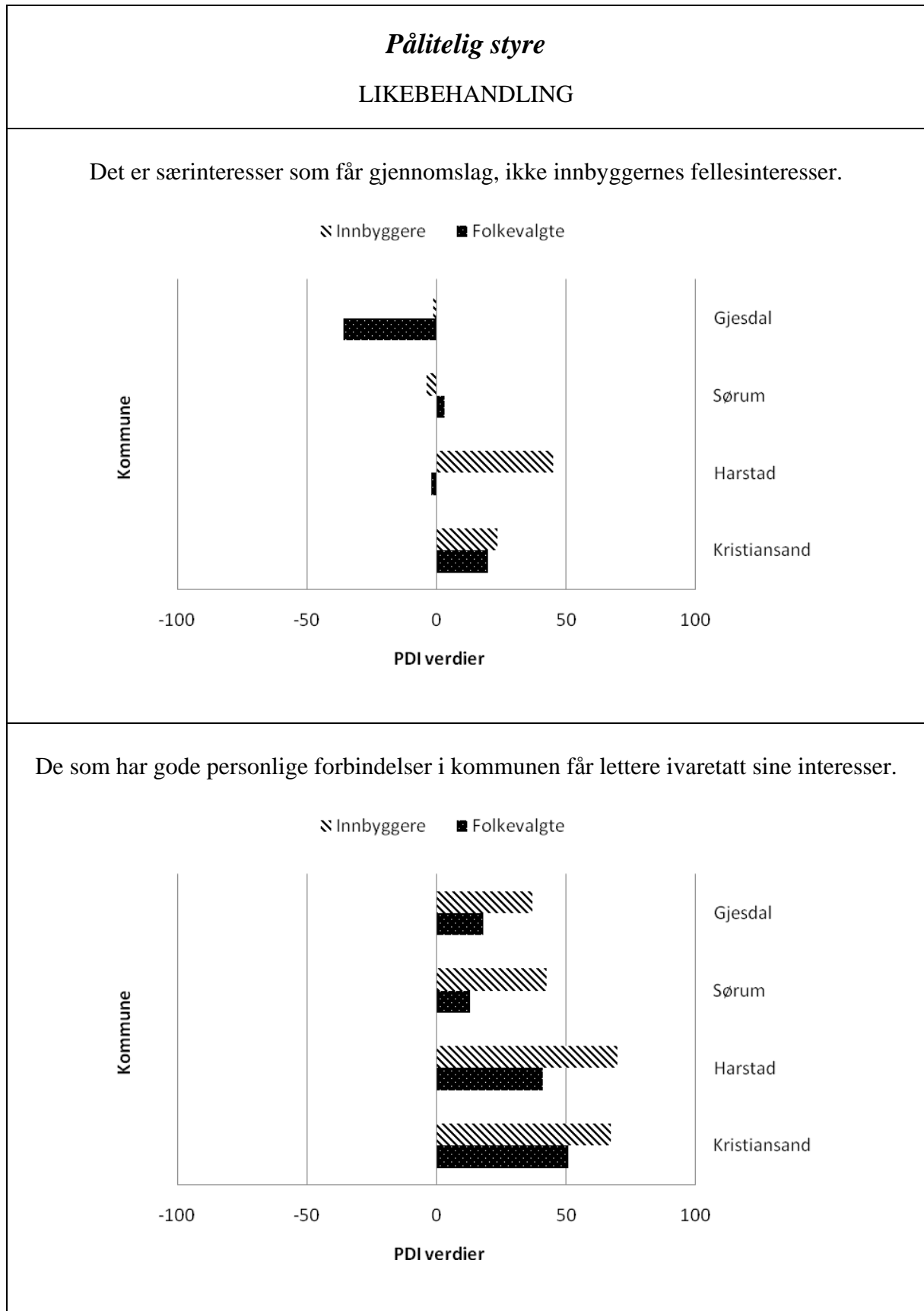
Sammenfall eller avvik mellom innbyggerne og folkevalgte i synet på lokaldemokratiet?

I og med at det er stilt en del likelydende spørsmål til folkevalgte og innbyggerne, er det mulig å sammenlikne de to gruppenes oppfatninger av og erfaringer med lokaldemokratiet. I tabell 4 kommenteres forskjeller og likeheter som gjør seg gjeldende mellom de to gruppene. Grafene som er grunnlaget for kommentarene, finnes på de følgende sidene.

Tabell 4: Sammenlikning av hva innbyggerne og folkevalgte mener om lokaldemokrati i Gjesdal kommune

Demokrati-standard	Måles gjennom	Innbyggerne og folkevalgte mener.....
Pålitelig styre	<i>Likebehandling</i>	Innbyggerne mener at særinteresser har større gjennomslag, og at personlige forbindelser er viktigere enn det folkevalgte gjør
Ansvarlig styre	<i>Politisk tydelighet</i>	Både innbyggere og folkevalgte legger vekt på partienes betydning, men folkevalgte i mye større grad enn innbyggerne
	<i>Kommunens informasjonsvirksomhet</i>	Innbyggere og folkevalgte mener kommunen gjør en rimelig jobb med å informere om saker, men folkevalgte er mer negative enn innbyggerne når det gjelder informering om resultater og rettigheter
Borgernært styre	<i>Innbyggernes involvering</i>	Det er stort sett enighet om at klager behandles saklig, at folkevalgte tar hensyn til innbyggerens synspunkter; det er mer reservasjon i begge grupper omkring kommunens involvering av innbyggerne i løsninger og evne til å ta i mot forslag
Effektivt styre	<i>Resultater</i>	Det er i begge grupper stor tilfredshet med tjenestetilbudet og med lokaldemokratiet allment; noe sterkere tendens blant folkevalgte

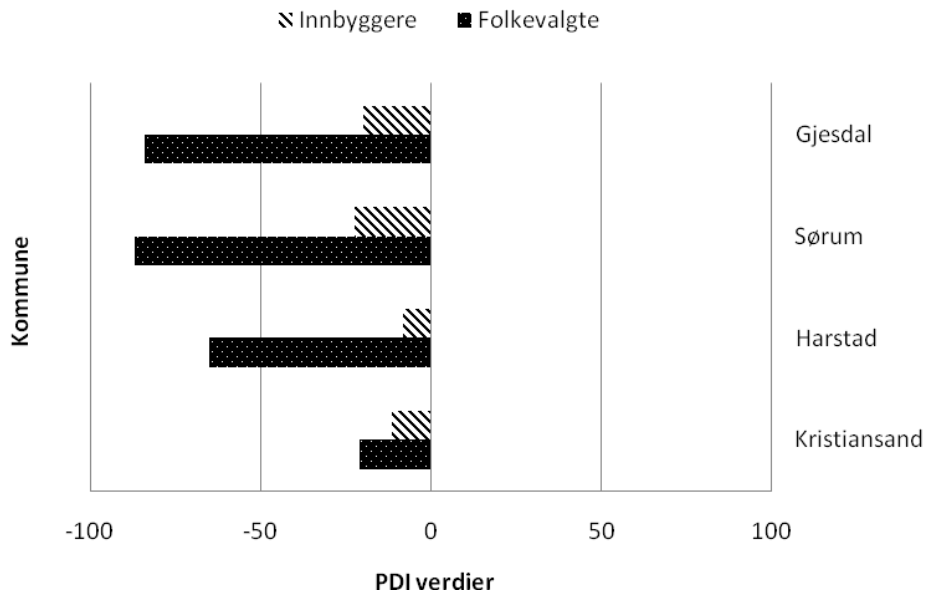
Samsvar mellom innbyggernes og folkevalgtes erfaringer og oppfatninger av utvalgte forhold.

Ansvarlig styre

POLITISK TYDELIGHET

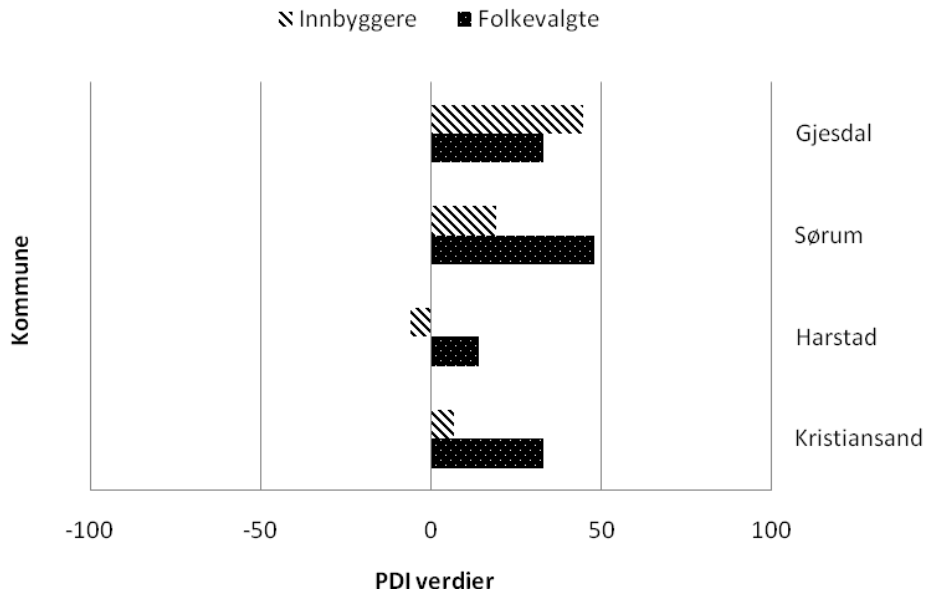
Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten.

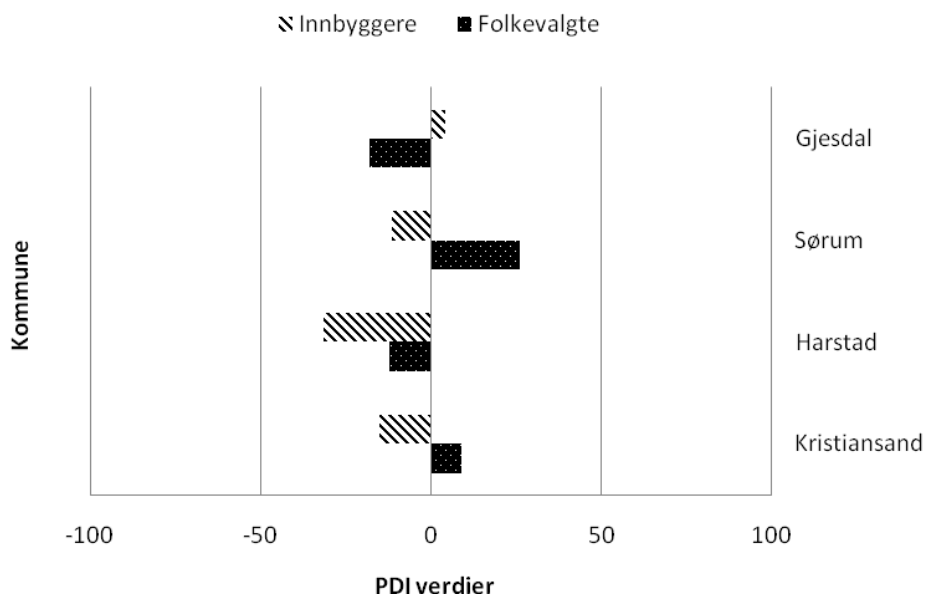
Ansvarlig styre

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om saker som diskuteres i kommunepolitikken.

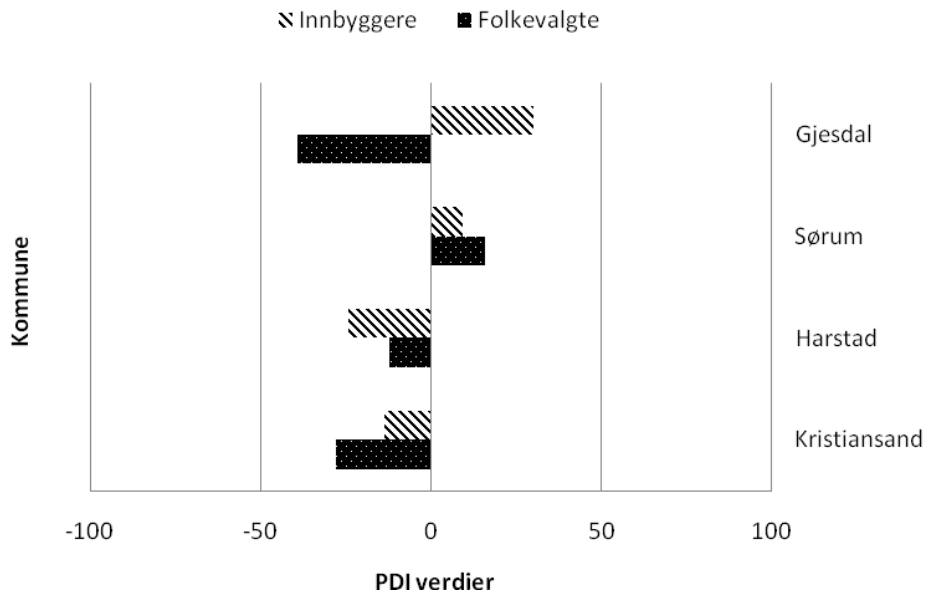
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen.

Ansvarlig styre

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om hva man får igjen for skattepengene.

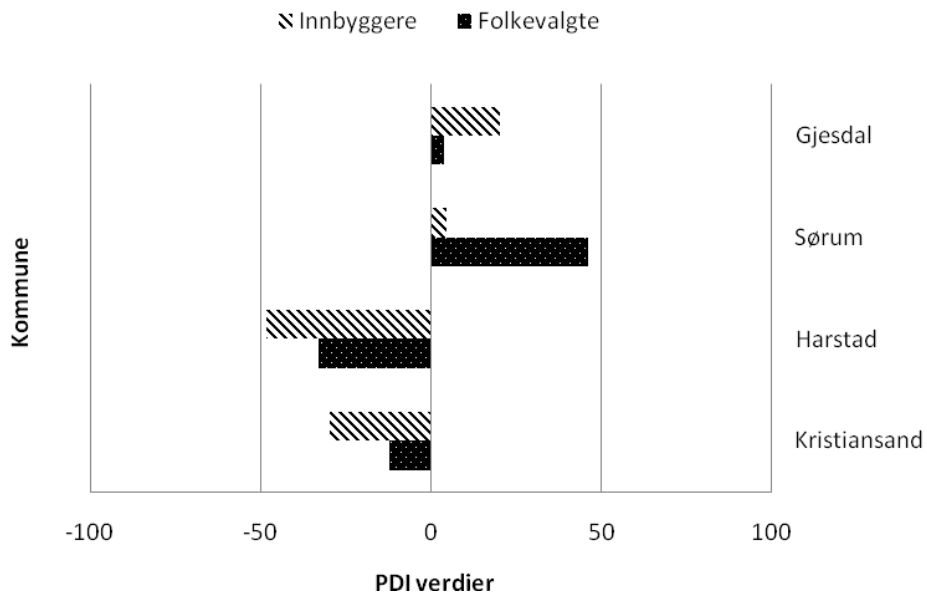

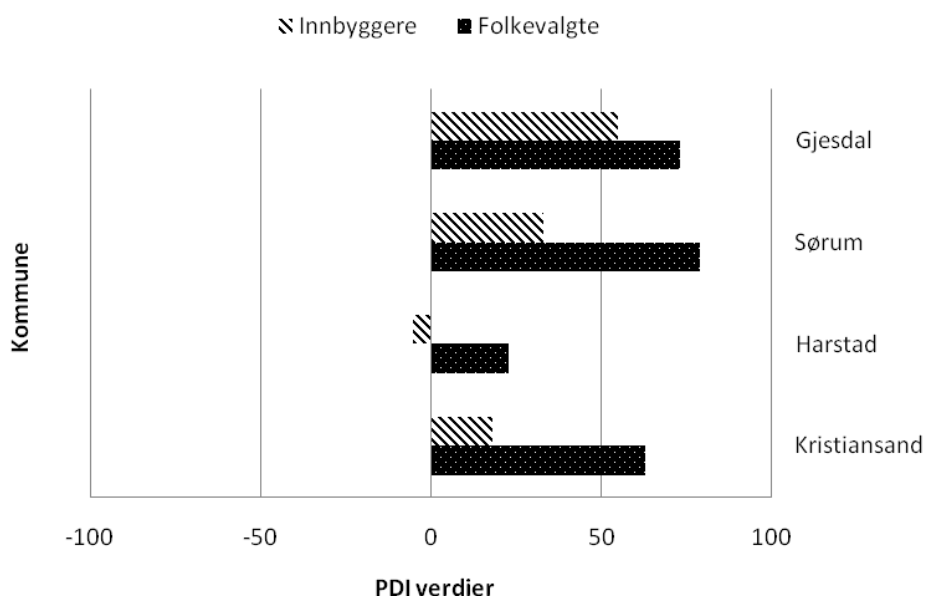
Borgernært styre

INVOLVERING

Det er gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer.

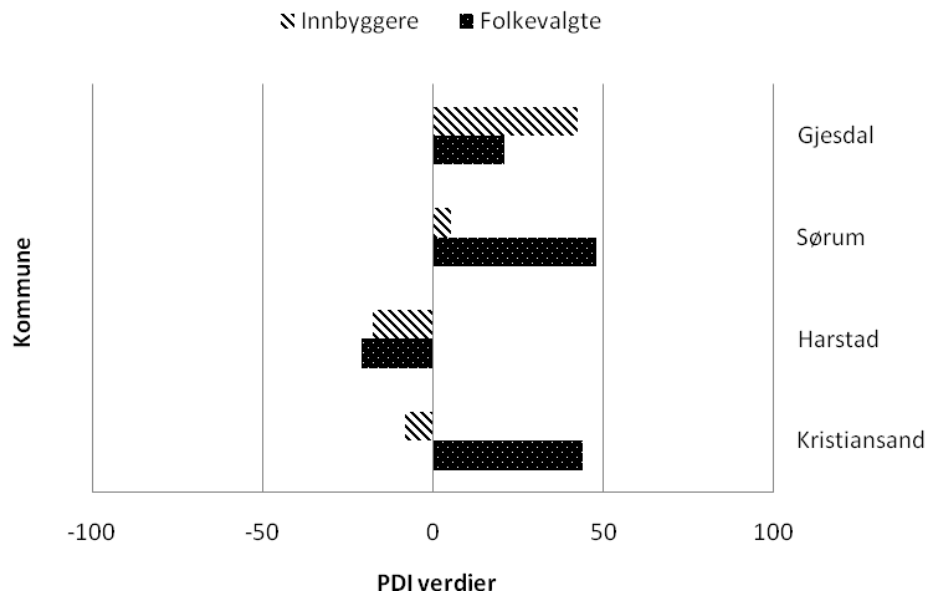
Klager på tjenester blir behandlet på en saklig måte.

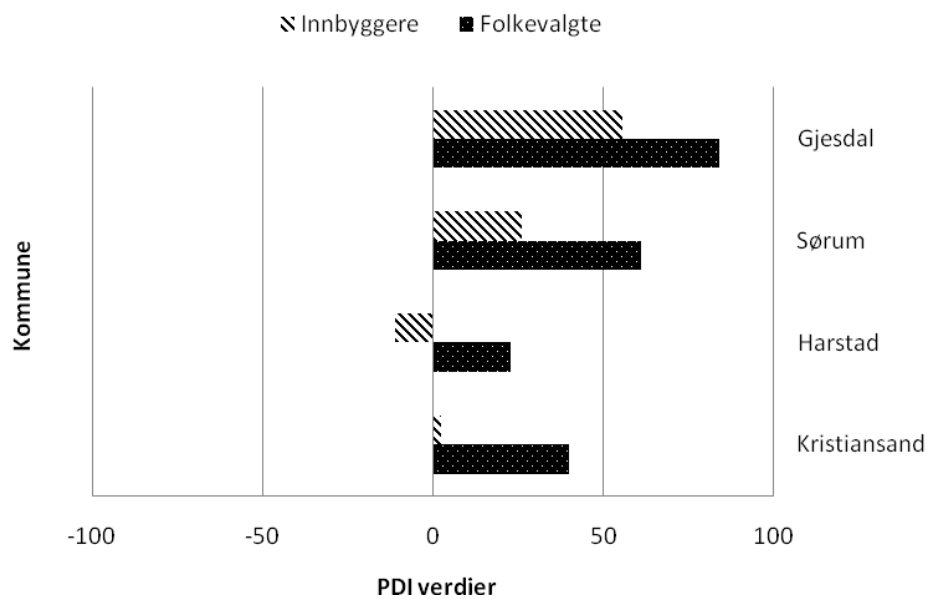
Borgernært styre

INVOLVERING

Kommunen involverer innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer.

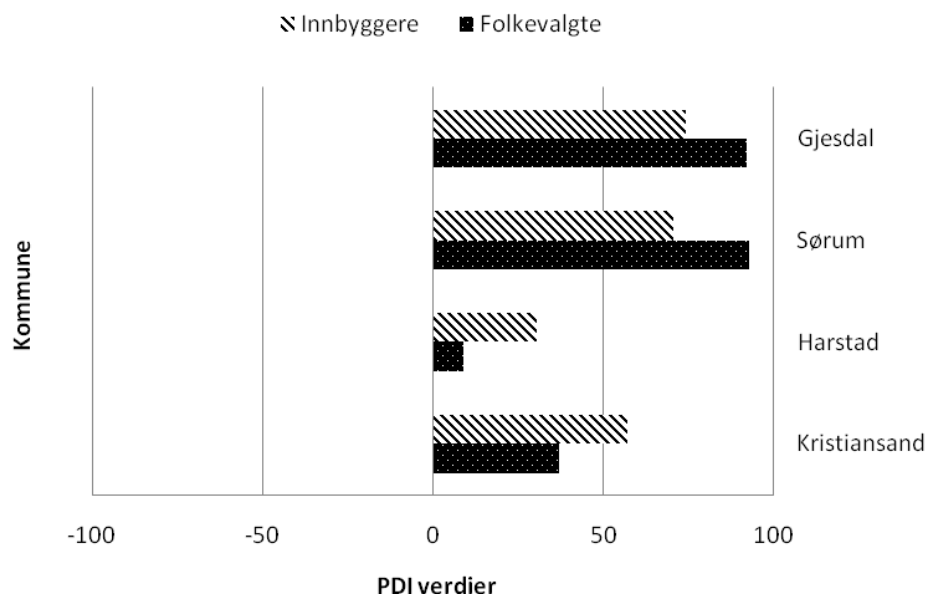
Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter.

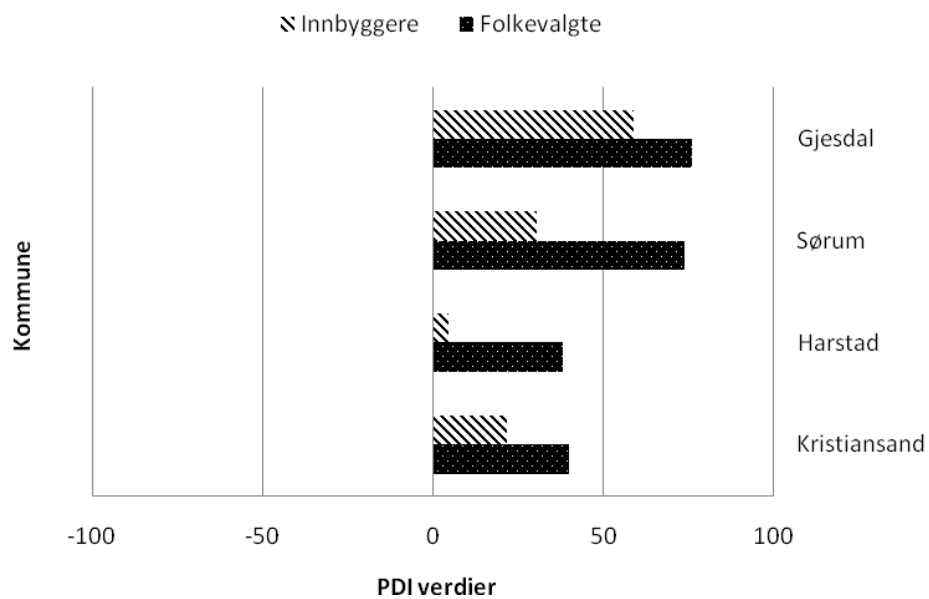
Effektivt styre

RESULTATER

Tilfredshet med kommunens tjenestetilbud.

Tilfredshet med måten lokaldemokratiet fungerer i kommunen.

Bruk av lokaldemokratiindikatorerne i kommunalt utviklingsarbeid

Hva kan indikatorene brukes til?

1. *Diagnoseverktøy.* Indikatorerne kan gi en pekepinn om hvordan den demokratiske allmenntilstanden er i kommunen. På hvilke områder fungerer lokaldemokratiet godt, og på hvilke områder fungerer det mindre godt? Er det borgernærhet, ansvarlighet eller effektivitet som er problemet i akkurat denne kommunen? Men hvordan avgjør man om man står overfor et demokratiproblem eller ikke? Kommunene vil svært sjelden oppleve at de får ett hundre prosent positive tilbakemeldinger på de forskjellige temaene i demokrati-indikatorerne. Og de vil heller ikke få tilsvarende entydig negative tilbakemeldinger. Hvor dårlige skal dårlige tilbakemeldinger være før alarmklokkene bør begynne å ringe? Svaret må i noen grad bygge på lokalt skjønn. Men to rettesnorer kan være nyttige å ha i tankene når en forsøker å stille en diagnose: a) Dersom tendensen på indikatorene er mest negativ, dvs. ligger rundt +-0 og eventuelt lenger ut på den negative siden av skalaen (jfr. PDI-målet), så bør det gi grunn til debatt om forbedringstiltak (husk at retningen på/innholdet i indikatorene/utsagnene avgjør hva som er negative og positive retning på svarmønsteret). b) Sammenlikning med resultater fra andre kommuner, særlig gjennomsnittsverdier for et større antall kommuner kan også gi en pekepinn om tilstanden i egen kommune. Et gap i negativ retning i forhold til andre kommuner kan antyde at man har et forbedringspotensial. Dersom for eksempel et flertall på 70 prosent er fornøyd med tjenestetilbudet, er det kanskje likevel ikke godt nok dersom andelen fornøyde i andre, sammenliknbare kommuner ligger på mellom 80 og 90 prosent.
2. *Dialogverktøy.* På bakgrunn av en diagnose av lokaldemokratiet kan det føres diskusjoner om tilstanden i lokaldemokratiet og eventuelle utviklingstiltak. Kommunestyre og formannskap er selvsagte dialogarenaer for slike samtaler. Det kan også føres målgrupperettede dialoger med bestemte grupper i lokalsamfunnet med utgangspunkt i analyser av svarmønsteret for forskjellige grupper. Man kan f eks stille

3. *Lærings- og utviklingsverktøy.* Demokrati-indikatorene er et utviklingsverktøy i direkte forstand på den måten at en del indikatorer er knyttet til nokså konkrete tiltak, slik som f eks informasjonsvirksomheten. Dersom mange innbyggere melder at de er lite fornøyd med informasjonen de får fra kommunen, er det et nokså direkte signal til kommunen om å gå over rutineene for informasjon til innbyggerne. Indikatorene kan benyttes som læringsverktøy på flere måter. For det første kan undersøkelsene gjentas over tid slik at kommunen kan følge med på hvordan lokaldemokratiske forhold utvikler seg; kommunene kan videre sette seg bestemte forbedringsmål og se hvordan disse følges opp. Dernest kan kommunen benytte indikatorene til å lære av andre kommuner som har bedre resultater enn en selv på bestemte områder. Kommuner med bedre resultater f eks når det gjelder borgernært styre, kan være forbilder for andre kommuner som ønsker å forbedre seg på dette området.

Hvordan kan indikatorene brukes?

Hvordan kan/bør lokaldemokratiindikatorene brukes? Brukt riktig, er det et kraftfullt verktøy for forbedring av politisk-administrative arbeidsmåter. Brukt feil, kan det gi ingen eller negative effekter. Rådene er basert på erfaringer fra pilotkommunene i prosjektet og fra forfatternes mangeårige forskning på resultatledelse i kommunesektoren (og som pedagoger). For eksempel: For å unngå at arbeidet ”havner i skuffen” må man sikre at beslutningstakerne blir oppmerksomme på de fremkomne resultatene. Og hvordan oppnår man slik oppmerksomhet? Noen observasjoner og råd følger.

1. *Uten forankring ingen effekt.* Forankre derfor målingen blant politisk og administrativ ledelse før den gjennomføres. Vær tydelig på hvorfor målingen gjennomføres. Gjør det klart at det ikke er målingen i seg selv som er poenget. Formidle at målingen gir en diagnose som skal brukes til noe, og bli enig om hva dette ”noe” er. Kandidater til dette ”noe” kan være å skaffe seg grunnlag for å forbedre kommunens kommunikasjonen med innbyggere og lokalmedia, og å forbedre samarbeidsklimaet mellom partiene i kommunestyret eller mellom kommunestyret og administrasjonen. En slik forankringsjobb reduserer sjansen for piggene ut-reaksjoner når resultatene presenteres, noe som hindrer fruktbar bruk av resultatene i neste omgang.
2. *Resultater gir svar og spørsmål.* Dette er åpenbart, men understrekes likevel: En måling av denne typen reiser flere spørsmål enn den besvarer. Og det viktigste man oppnår er nettopp å få fram de gode spørsmålene om kommunens politisk-administrative liv, og så komme i gang med å besvare dem. For eksempel: *Hvorfor* har innbyggerne lav tillit til de folkevalgtes dyktighet? *Hva mener de* med det? *Hvordan kan vi bli bedre* og kommunisere det til innbyggerne?
3. *Tilstedeværelse fra media kan være heldig og uheldig.* Tenk derfor gjennom medias rolle i mottaket av resultatene. Hemmelighold er neppe lurt, det skaper bare inntrykk av at man har noe å skjule. En av pilotkommunene som fikk relativt svake resultater i målingen, valgte en svært åpen tilnærming overfor lokalpressen: resultatene ble sendt pressen i forkant av kommunestyremøtet der resultatene skulle presenteres, hvor de også var

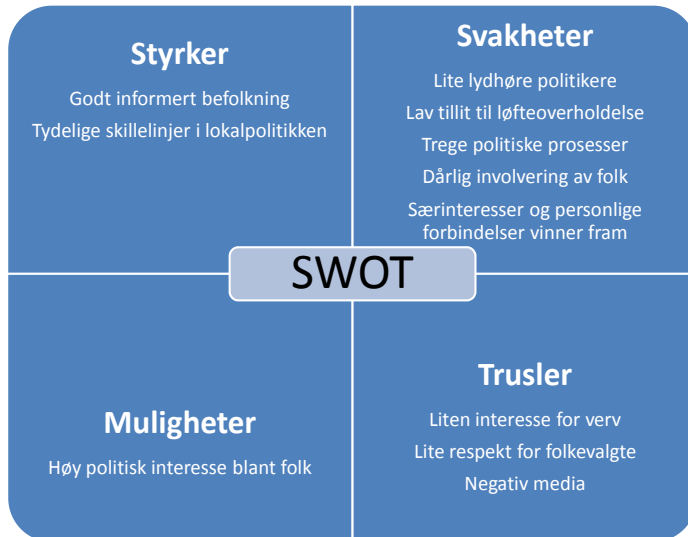
tilstede. Pressen fikk også snakke med de som presenterte resultatene for kommunestyret, og fikk del i deres tolkning. Dette resulterte i bred og balansert dekning i lokalavisen dagen etter møtet. Samtidig kan det være lurt å presentere utvalgte tall for representanter for partiene i forkant av offentliggjøringen, slik at de, og ikke bare rådmann og ordfører, er forberedt på diskusjon og spørsmål fra media så vel som menige kommunestyrerepresentanter. Det bør også legges til rette for diskusjon over resultatene i mer lukkede politiske fora siden, der man kan diskutere årsaker og implikasjoner uten frykt for å bli sitert på halvtygde resonnementer og standpunkter.

4. *Man fester seg ved informasjon som fremstår relevante for saker som står (høyt) på ens agenda.* Derfor er det lurt å presentere resultatene med referanse til for eksempel saker man har behandlet tidligere eller skal behandle i nær fremtid, målsetninger i handlingsplaner eller kommuneplan eller saker på den nasjonale dagsorden. Det kan også være lurt å gjennomføre målingen rett før man skal for eksempel rullere kommuneplanens samfunnsdel, slik at resultatene kan brukes i den sammenheng. Slik kobling til dagsorden øker altså muligheten for at man ser resultatene som handlingsrelevant, noe som igjen vil øke muligheten for at man reflekterer over hva resultatene betyr for meg og min beslutningsfatting.
5. *Man fester seg ved informasjon man skjønner.* Unngå derfor form mange kompliserende analyser, som datatransformering (som PDI-indekser) og indekser. Der resultatene hovedsakelig foreligger i transformert og/eller indeksert form, er det viktig å forklare hvordan de er konstruert, og å illustrere fremstillingen med lett forståelige resultater, som for eksempel svar på enkeltspørsmål.
6. *Man fester seg ved informasjon som fremstår fersk.* Derfor er det lurt å planlegge presentasjon av resultater rimelig raskt etter at målingen er foretatt. Det sies at folkevalgte er fremoverskuende, ikke bakoverskuende, og selv om det er en overdreven karikatur, er det nok slik at 1 måned gamle tall har bedre muligheter for å bli tatt på alvor enn 4 måneder gamle tall.
7. *Man fester seg ved informasjon som avleveres med autoritet.* Tenk derfor nøye gjennom hvem som presenterer resultatene og hvordan og det gjøres. Den som presenterer, bør evne å svare på spørsmål om for eksempel metode og analyse, ellers mister hele presentasjonen autoritet ved første krevende spørsmål, og lufta er ute av ballongen. Den

som presenterer, bør også utstråle at dette er noe viktig, noe vedkommende tror på. Ingenting smitter raskere enn kjedsomhet.

8. *Man fester seg ved ytterpunktene i det man får presentert – det mest positive og (særlig) det mest negative.* Dette har flere implikasjoner. Noen kommuner vil få veldig udramatiske resultater, der ingenting fremstår som spesielt positivt eller negativt, verken sammenlignet med andre eller i seg selv. I slike kommuner er det grunn til å vente at få fester seg ved resultatene. (I første omgang. Ved en eventuelt gjentatt undersøkelse kan man få positive og negative avvik det er verdt å merke seg.) Andre steder er det bare positive resultater som stikker seg ut. Her bør man feire, men også vurdere hvor man vil ha lista. Kanskje er det de gode ytterpunktene som danner det man vil skal være normalen. I så fall er alle de andre resultatene ”for dårlige” og det er grunnlag for refleksjon over hvordan man kan forbedre disse. Atter andre steder er det de dårlige resultatene som stikker seg ut. Trolig er det i slike kommuner det genereres mest problemløsningsaktivitet, for dårlige resultater er kraftige motivatorer for de fleste (særlig hvis man er dårligere enn nabokommunen). Nettopp derfor er det viktig å vise varsomhet i hva man definerer som ”dårlige resultater”. Hvis man er usikker på målingen eller analysen bak konklusjonen ”dårlig”, skal man tenke seg godt om. Faren er at man setter beslutningstakere i gang med å bruke tid og ressurser på å håndtere noe som er et ”fantomproblem” – et problem som ikke er reelt, det er konstruert. Men la ikke det poenget overskygge det viktigste: Kommunene som får dårlige resultater bør ta grep. De er på sett og vis heldige: De fikk diagnostisert en ”sykdom” tidnok til å behandle den.
9. *Visualisering fanger oppmerksomhet.* Derfor er det lurt å benytte diagrammer og figurer. PDI-analysene i denne rapporten benytter gjennomgående diagrammer, nettopp av denne grunn. Et annet grep, som ble benyttet med hell i en av pilotkommunene, er å sammefatte ytterpunktene i analysen i en såkalt SWOT-analyse, der materialet sorteres i styrker og svakheter ved dagens praksis, samt muligheter og trusler for framtidig god praksis (se figur 2 under).

Figur 2: SWOT-analyse av resultatene fra en av pilotkommunene

Referanser

- Dahl, Robert A. og Edward R. Tufte (1973). *Size and democracy*. Stanford: Stanford University Press.
- Eriksen, Erik Oddvar, red. (1995). *Deliberativ politikk*. Oslo: TANO.
- Europarådet (2007). *Good local and regional governance – the European challenge*. Valencia: Conference of European ministers responsible for local and regional government, 15th Session, October 2007.
- Kaufmann, Bruno, Rolf Büchi og Nadja Braun (2007). *Guidebook to direct democracy in Switzerland and beyond*. Marburg: The Initiative & Referendum Institute Europe.
- Lindner, Wolf (1994). *Swiss democracy. Possible solutions to conflict in multicultural societies*. Houndmills (UK): Macmillan Press.
- Mill, John Stuart (1946). *On liberty and considerations on representative government*. Oxford: Basil Blackwell.
- Narud, Hanne Marthe og Henry Valen (2007). *Demokrati og ansvar. Politisk representasjon i et flerpartisystem*. Oslo: Damm forlag.
- Pettersen, Per Arnt og Lawrence E Rose (2000). "Det lokale selvstyrets omdømme – opphav og betydning", kapittel 2 i Adun Offerdal og Jacob Aars, red. *Lokaldemokratiet. Status og utfordringer*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Ringén, Stein (2008). *Hvorfor demokrati?* Oslo: Koloritt Forlag.
- Rose, Lawrence E. (2005). "Demokratiteori – forventninger og virkelighet". Kap. 3 i Harald Baldersheim og Lawrence E. Rose, red. *Det kommunale laboratorium. Teoretiske perspektiver på lokal politikk og organisering*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Rothstein, Bo and Jan Teorell (2008). "What Is Quality of Government? A Theory of Impartial Government Institutions." *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions* 21(2):165-190.

Prosjekt: Lokaldemokrati-indikatorer – Spørsmål til innbyggerne

Innledningstekst:

God dag. Jeg ringer fra Opinion a.s. i forbindelse med en undersøkelse om folks syn på kommune-politikken og kommunens tjenesteyting. Vi ringer på vegne av xxxxx kommune angående en under-søkelse for Kommunenes Sentralforbund og Institutt for statsvitenskap, UiO. Vi vil gjerne høre hvilke erfaringer du har hatt og hvilke tanker du har gjort deg om kommunens virksomhet. Ved å svare på undersøkelsen og si din mening kan du også bistå med å forbedre lokaldemokratiet i kommunen. Vi gjør oppmerksom på at det er frivillig å svare på disse spørsmålene, og at opplysningene anonymiseres i alle rapporter og ved prosjektets slutt, som er mai 2009.

NB: Registrer om vedkommende avslår å være med, ønsker å gjennomføre intervjuet på et senere tidspunkt (noter når) eller lar seg intervjuet.

- 1) Avslår å være med
- 2) Ønsker å gjennomføre intervjuet senere: _____
- 3) Lar seg intervjuet

Andre opplysninger som registreres:

Kjønn:

- 1) Mann
- 2) Kvinne

Kommunenummer: _____

Dato for intervjuet: _____

Folk kan ha forskjellige oppfatninger om lokale forhold. Jeg skal nå lese opp noen påstander og vil be deg si hvor godt eller dårlig de passer for deg og dine erfaringer med kommunen du bor i? Passer påstandene svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?

Til intervjueren: Setningen "Passer påstanden svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?" kan gjentas etter behov.

		Passer svært godt (4)	Passer nokså godt (3)	Passer nokså dårlig (2)	Passer svært dårlig, (1)	Vet ikke, har ingen mening (8)
1	Jeg er stolt av å være fra xxxxx (NB: Les opp navn på kommunen).					
2	I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud.					
3	Lokaldemokrati er ikke så viktig, bare de offentlige tjenestene blir opprettholdt.					
4	Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen.					
5	Jeg diskuterer lokalpolitikk med andre nesten daglig.					
6	Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen.					
7	Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....					

7a	- ... aktuelle saker som diskuteres i kommune- politikken.					
7b	- ... hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen.					
7c	- ... hva man får igjen for skattepengene.					
8	Her i kommunen....					
8a	- ... er politikerne flinke til å begrunne sine beslutninger overfor innbyggerne.					
8b	- ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet.					
8c	- ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte.					
8d	- ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer.					
8e	- ... har kommunen lagt opp til et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger.					
8f	- ... er politikerne flinke til å styre utviklingen av lokalsamfunnet .					
9	Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken.					
10	Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen.....					
10a	- ... til å bruke min stemmeseddel på en fornuftig måte i kommunevalget					
10b	- ... til å benytte det kommunale tjenestetilbudet.					
10c	- ... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger.					
11	Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg.					
12	Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv hvis jeg ble spurt.					
13	Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid for et godt formål i kommunen.					
14	Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor.					
15	Her i kommunen er det særinteresser som får gjennomslag, ikke inn byggernes fellesinteresser.					
16	De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser.					
17	Her i kommunen tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter.					
18	De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.					
19	Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger.					
20	De folkevalgte her i kommunen setter alltid til side sine personlige interesser når de treffer					

	politiske beslutninger.						
21	Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel.						
22	De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som vanligvis vet hva de gjør.						
23	Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen.						
24	Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten.						
25	Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger.						
26	I min kommune tar folk flest hensyn til andre og er hjelpsomme.						
27a.	Hva er din hovedbeskjeftigelse, er du LES OPP 1) Ansatt i offentlig sektor 2) Ansatt i privat sektor 3) Selvstendig næringsdrivende 4) Student 5) Trygdet, pensjonist 6) Annet	1	2	3	4	5	6
	NB: Stilles kun til de som er ansatt i offentlig eller privat sektor – dvs. svarkategorier 1 og 2 i spm. 27a. 27b: Da ber vi deg ta stilling til følgende påstand. LES SKALA Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke min egen arbeidssituasjon (på arbeidsplassen min). Passer denne påstanden svært godt, nokså godt, nokså dårlig, svært dårlig eller har du ingen mening?	Passer svært godt (4)	Passer nokså godt (3)	Passer nokså dårlig (2)	Passer svært dårlig, (1)	Vet ikke, har ingen mening (8)	
28:	I politikken snakker man ofte om "venstresiden" og "høyresiden". På en skala der 0 representerer de som står helt til venstre politisk, og 10 representerer de som står helt til høyre politisk, hvor vil du i alminnelighet plassere deg selv?						

Bakgrunnsopplysninger

29	Alder (i år)	...				
30	Høyeste fullførte utdanning: 1) Folke-/grunnskole 2) Videregående 3) Fag-/yrkesutdanning 4) Universitet/ høyskole	1	2	3	4	
31	BRUK FAST SPM OMNIBUSS Inntekt (husholdets, ca, skriv ned beløpet i nærmeste 100.000 kr.)	...				
32	Hvor mange år har du bodd her i kommunen? (antall år registreres)-1=vet ikke	...				
33	Har du daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende? 0) Nei 1) Ja	0	1			

Spørreundersøkelse om lokaldemokrati

På oppdrag fra KS utvikler Institutt for Statsvitenskap ved Universitetet i Oslo et undersøkelsesopplegg som kan si noe om hvor demokratisk en kommune er. Opplegget består av spørreundersøkelser til innbyggere og folkevalgte. Kommunene Gjesdal, Harstad, Kristiansand og Sørumsund har takket ja til å være de første som prøver det ut. Opinion setter snart i gang med telefonintervjuer av 250 innbyggere i hver kommune. Resultatene av undersøkelsene vil gi innspill til hvordan lokaldemokratiet kan videreutvikles.

Skjemaet du nå har foran deg, er spørreundersøkelsen vi gjennomfører blant folkevalgte. Opplysningene behandles konfidensielt og leveres i vedlagt konvolutt. Det er frivillig å delta i undersøkelsen. Undersøkelsen avsluttes i mai 2009. Opplysningene anonymiseres når undersøkelsen er avsluttet og i rapporteringen fra prosjektet.

Nærmere opplysninger kan fåes ved henvendelse til prosjektleder, professor Harald Baldersheim, UiO, telefon 22 85 71 89.

1) OM ARBEIDET SOM FOLKEVALGT

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever arbeidet som folkevalgt. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken	☐	☐	☐	☐	☐
b) Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt	☐	☐	☐	☐	☐
c) Jeg synes min rolle som folkevalgt er klar	☐	☐	☐	☐	☐
d) De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kommunepolitikken er veldig sektororientert	☐	☐	☐	☐	☐
g) Det spiller liten rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten	☐	☐	☐	☐	☐
h) Jeg synes det er for lite anledning til å markere eget parti	☐	☐	☐	☐	☐
i) Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
j) Alt i alt trives jeg godt med arbeidet som folkevalgt	☐	☐	☐	☐	☐
	<i>Partiene</i>	<i>Distriktene</i>	<i>Person- grupper</i>	<i>Alders- grupper</i>	<i>Ingen sterke eller stabile skillelinjer</i>
k) I vårt kommunestyre går den viktigste politiske skillelinjen mellom: (NB: avvikende skala. Kun ett kryss)	☐	☐	☐	☐	☐

2) FORHOLDET TIL ADMINISTRASJONEN

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever forholdet til administrasjonen. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
b) Det er lett å skaffe seg innsyn i virksomheten nedover i administrasjonen i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
c) Administrasjonen er for passiv, de sitter for mye og venter på politiske initiativ	☐	☐	☐	☐	☐
d) Det er klare ansvarslinjer i forholdet mellom politikk og administrasjon	☐	☐	☐	☐	☐
e) De folkevalgtes styring med administrasjonens iverksetting av vedtak fungerer tilfredsstillende	☐	☐	☐	☐	☐
f) Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
g) Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐

3) FORHOLDET TIL LOKALSAMFUNNET

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever forholdet til lokalsamfunnet. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med:					
- enkeltinnbyggere	☐	☐	☐	☐	☐
- foreninger og lag	☐	☐	☐	☐	☐
- næringsliv	☐	☐	☐	☐	☐
- media	☐	☐	☐	☐	☐
b) Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ	☐	☐	☐	☐	☐
c) Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte	☐	☐	☐	☐	☐
e) Folk flest er seg meget bevisst hvilke rettigheter de har overfor kommunen	☐	☐	☐	☐	☐

4) HVORDAN KOMMUNEN FUNGERER

Vi vil gjerne vite hvordan du opplever hvor godt kommunen fungerer, blant annet som beslutningsarena. Nedenfor har vi formulert noen påstander som kan tenkes å beskrive dine opplevelser. Vi ber deg om å ta stilling til disse påstandene og krysse av for hvor godt de passer med dine erfaringer.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig	Vet ikke, har ingen mening
a) Her i kommunen....					
- ...er det særinteresser som får gjennomslag, ikke innbyggernes fellesinteresser	☐	☐	☐	☐	☐
- ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet	☐	☐	☐	☐	☐
- ... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte.	☐	☐	☐	☐	☐
- ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer	☐	☐	☐	☐	☐
- ... tar de folkevalgte hensyn til innbyggernes synspunkter	☐	☐	☐	☐	☐
b) De som har gode personlige forbindelser i kommunen, får lettere ivaretatt sine interesser	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne...					
- ...om hvilke saker som diskuteres i kommunepolitikken	☐	☐	☐	☐	☐
- ...om hvilke rettigheter de har overfor kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
- ...om hva man får igjen for skattepengene	☐	☐	☐	☐	☐
d) Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 5: BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

a) Alder (i år): .....

b) Kjønn

1 Mann   2 Kvinne

c) Høyeste fullførte utdanning

1 Folke-/grunnskole   3 Fag/yrkesutdanning
 2 Videregående skole   4 Universitet eller høyskole

d) Stilling/arbeidsplass

1 Ansatt i offentlig sektor
 2 Ansatt i privat sektor
 3 Selvstendig næringsdrivende
 4 Student
 5 Trygdet, pensjonist
 6 Annet

e) Hvilket politisk parti/liste representerer du i kommunestyret?

1 Arbeiderpartiet   5 Senterpartiet
 2 Fremskrittspartiet   6 Sosialistisk Venstreparti
 3 Høyre   7 Venstre
 4 Kristelig folkeparti   8 Bygdeliste/lokal liste
 9 Andre

f) Er du medlem av formannskapet?

1 Ja, fast møtende   2 Ja, varamedlem   3 Nei

g) Hvilken komite/hvilket hovedutvalg er du medlem av?

Oppgi komiteens/utvalgets navn (la stå blankt hvis ikke medlem): .....

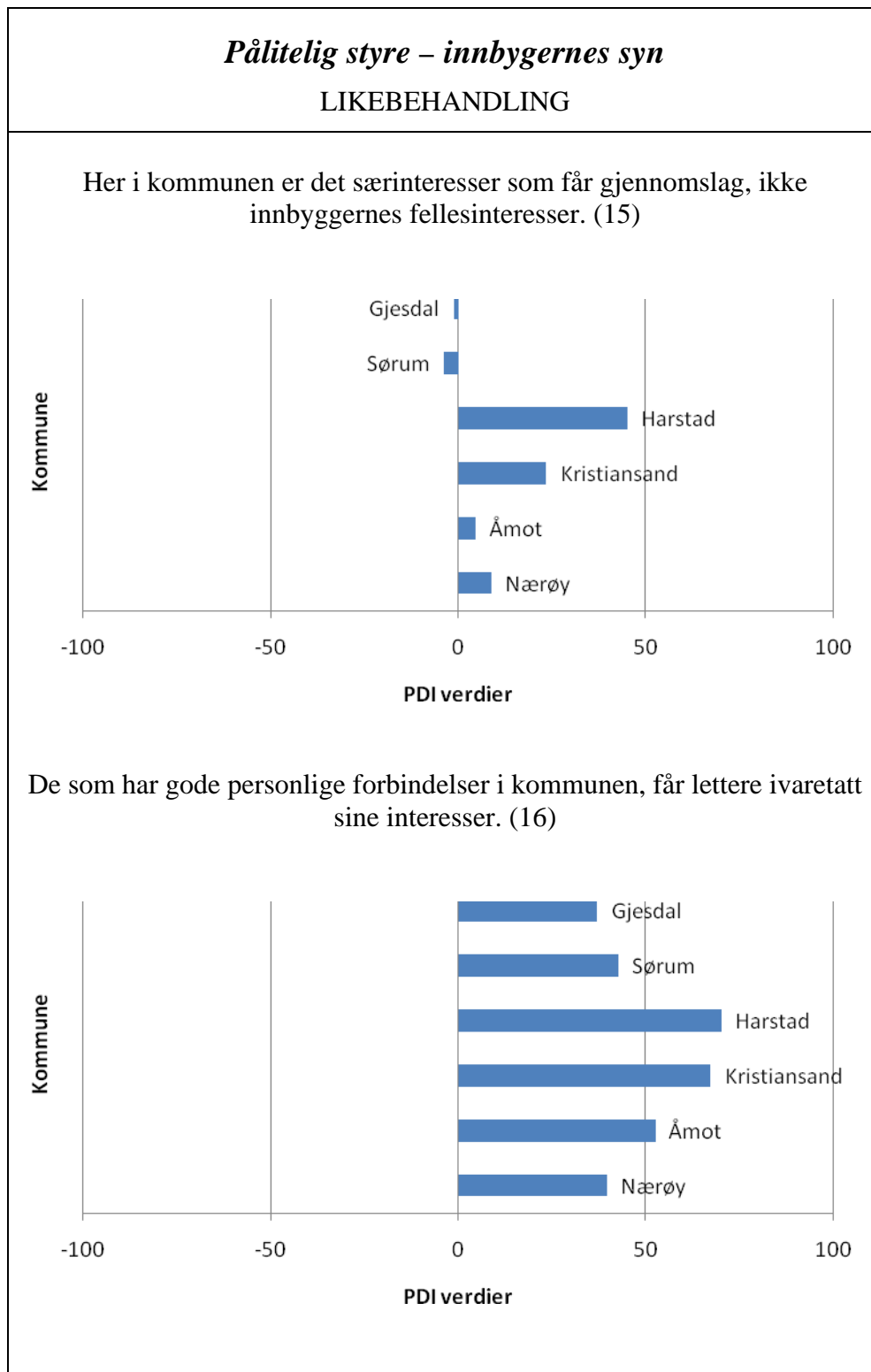
h) Hvor mange valgperioder har du vært fast medlem av kommunestyret, inkludert inneværende valgperiode? Sett ett kryss.

1 En valgperiode
 2 To valgperioder
 3 Tre eller flere valgperioder

i) Har du styreverv i noen av de nevnte typer organisasjoner? Sett så mange kryss som passer.

1 Kommunale selskap eller foretak
 2 Private firma
 3 Frivillige organisasjoner
 4 Stiftelser eller fond

Grafisk presentasjon av utvalgte resultater for innbyggerne *

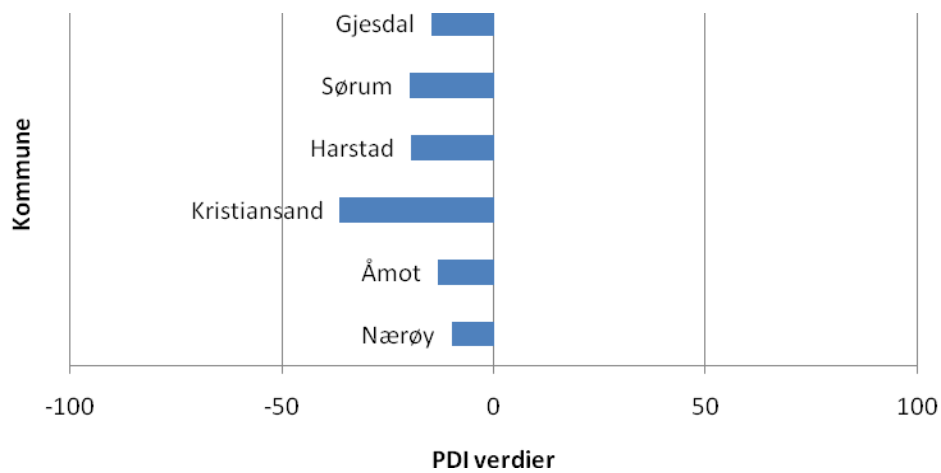

* PDI verdier måler prosentandel respondenter som mener utsagnet passer godt minus andelen som mener det passer dårlig.

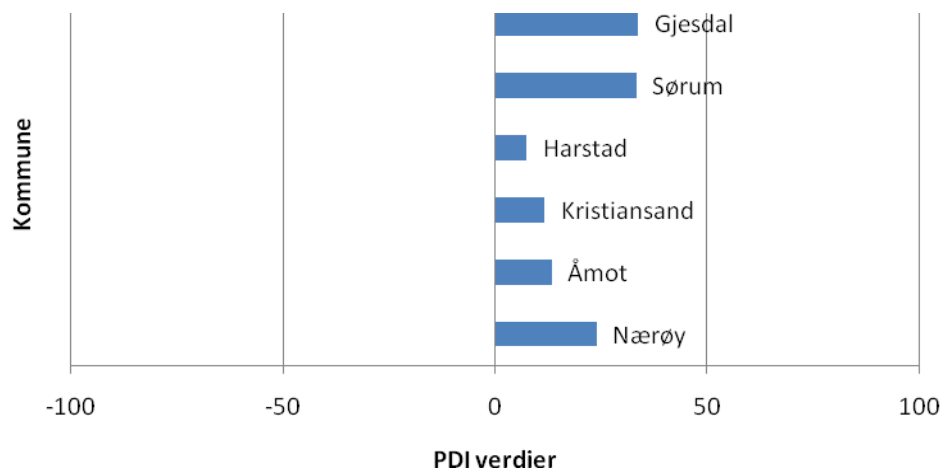
Pålitelig styre – innbygernes syn

DE FOLKEVALGTES INTEGRITET

De folkevalgte her i kommunen setter (alltid) til side sine personlige interesser når de treffer politiske beslutninger. (20)

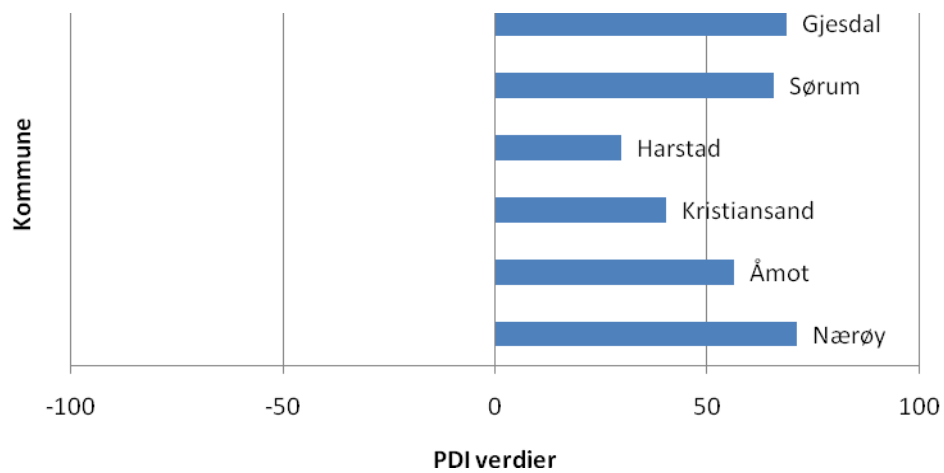
Her i kommunen misbruker ikke de folkevalgte sin makt til personlig fordel. (21)

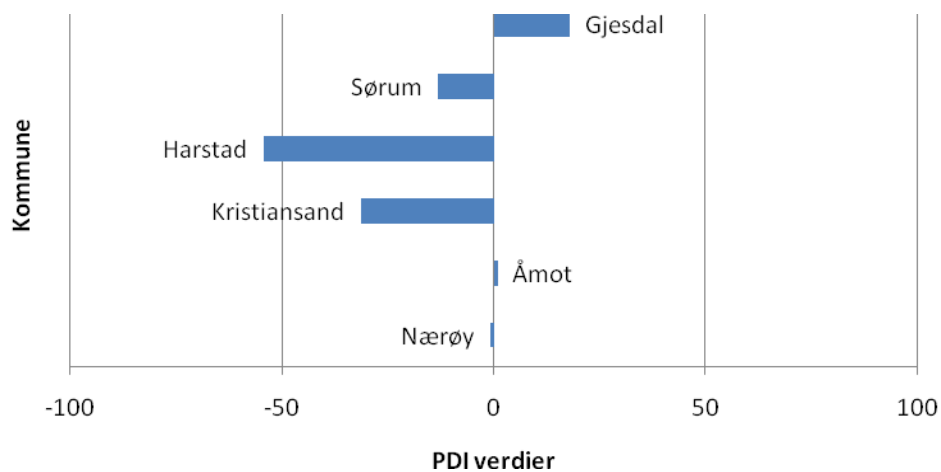
Pålitelig styre – innbygernes syn

DE FOLKEVALGTES DYKTIGHET OG TROVERDIGHET

De fleste folkevalgte her i kommunen er dyktige folk som (vanligvis) vet hva de gjør. (22)

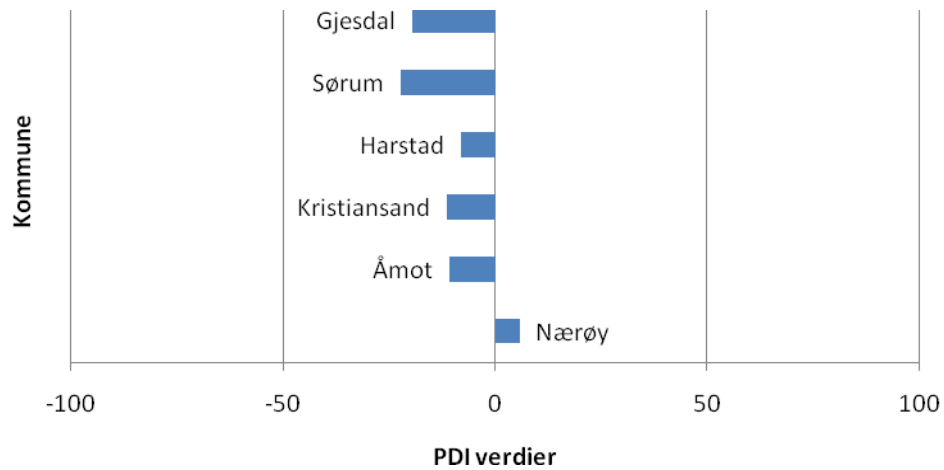
Som regel kan en stole på løftene fra politikerne her i kommunen. (23)

Ansvarlig styre – innbygernes syn

POLITISK TYDELIGHET

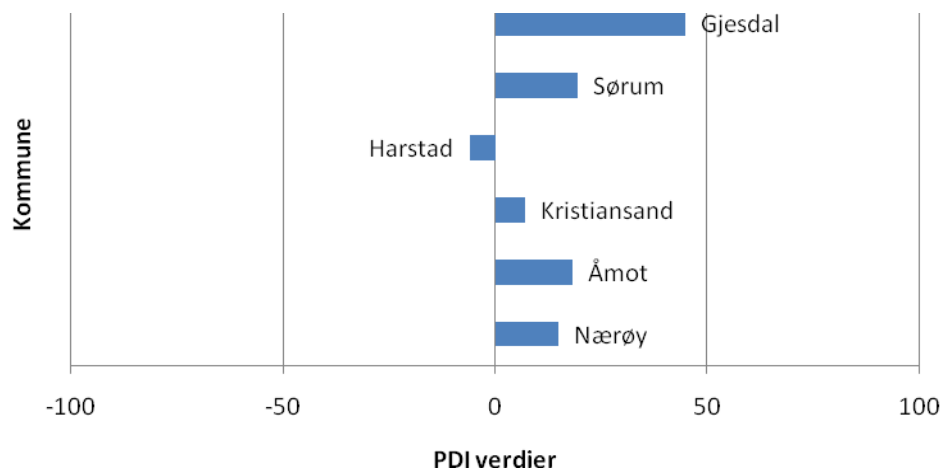
Det spiller ingen rolle for kommunens politikk hvilke partier som sitter ved makten. (24)

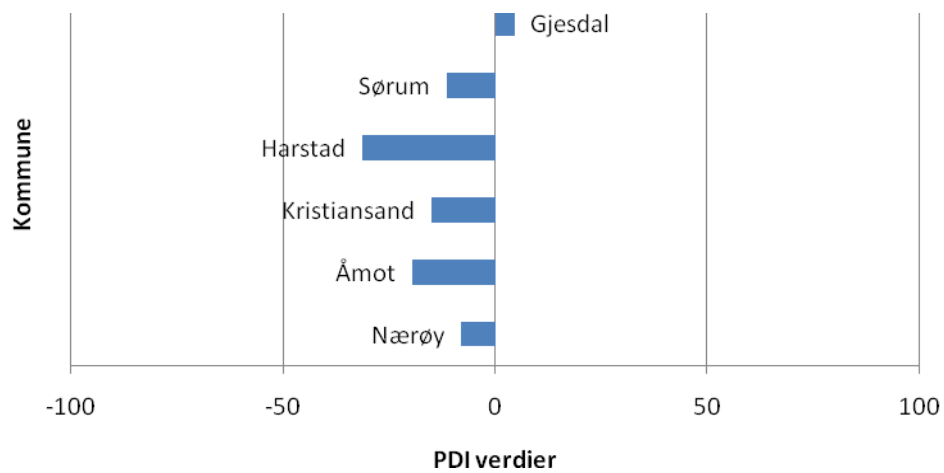
Ansvarlig styre – innbygernes syn

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....
aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. (7a)

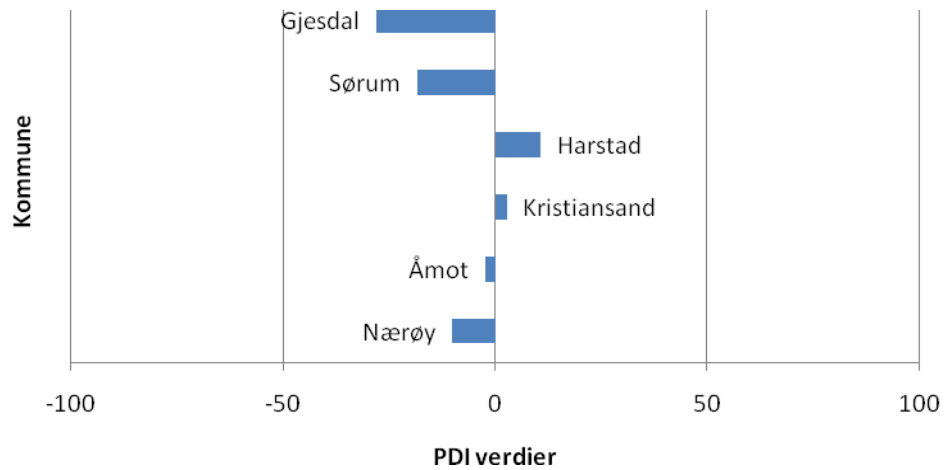
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....
hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (7b)

Ansvarlig styre – innbygernes syn

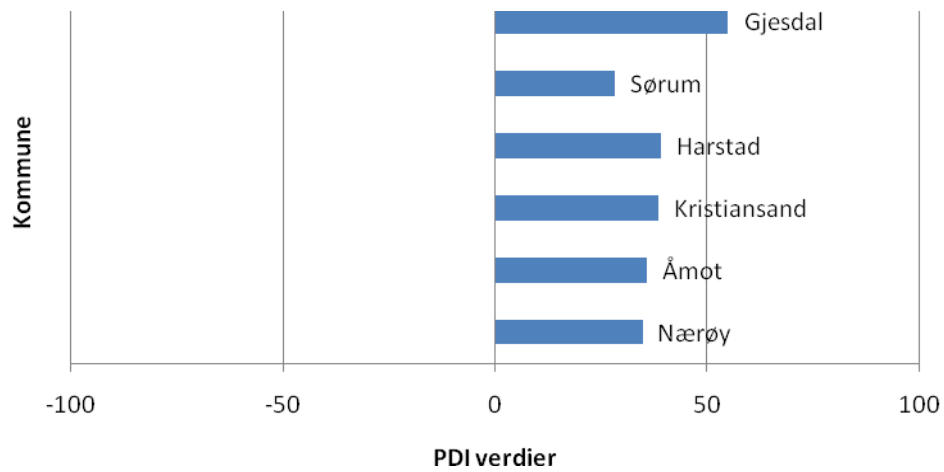
KOMMUNENS ÅPENHET

Her i kommunen er det vanskelig for innbyggerne å få innsyn i grunnlaget for viktige politiske beslutninger. (25)

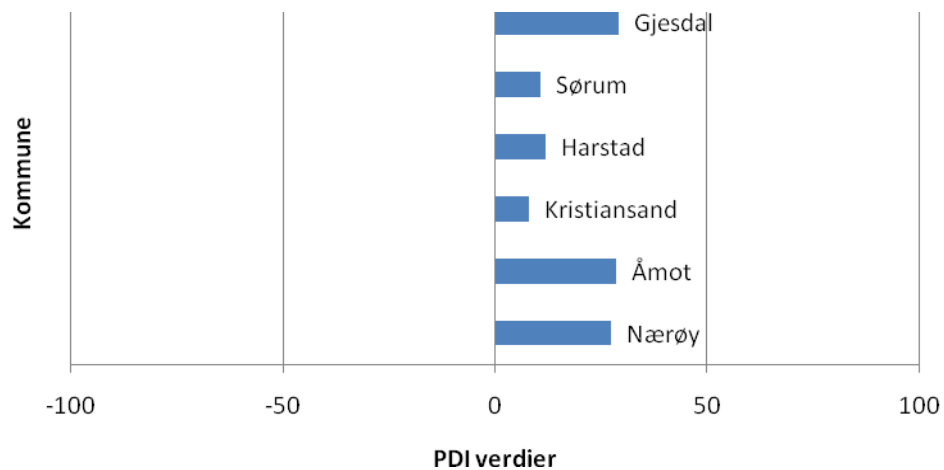

Ansvarlig styre – innbygernes syn
EGEN KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Jeg føler meg godt informert om hva som skjer i lokalpolitikken. (9)

Stort sett vet jeg nok om forholdene her i kommunen..... til å vurdere om kommunestyret foretar fornuftige beslutninger. (10c)

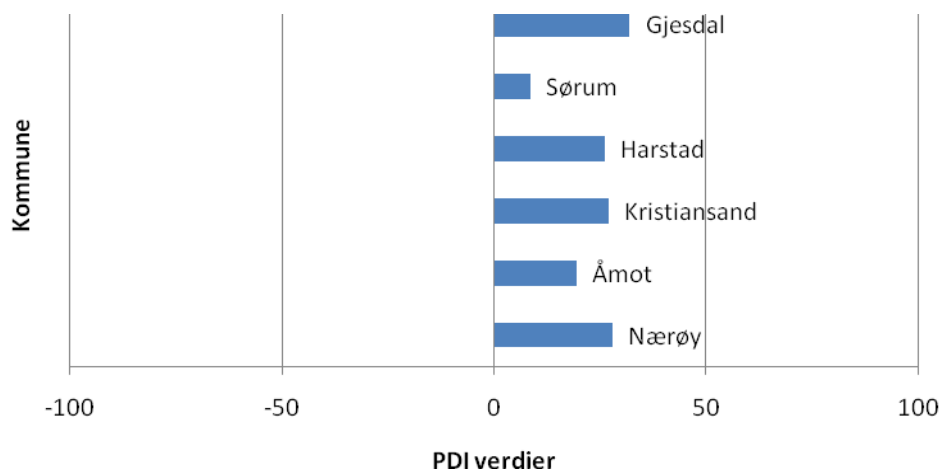

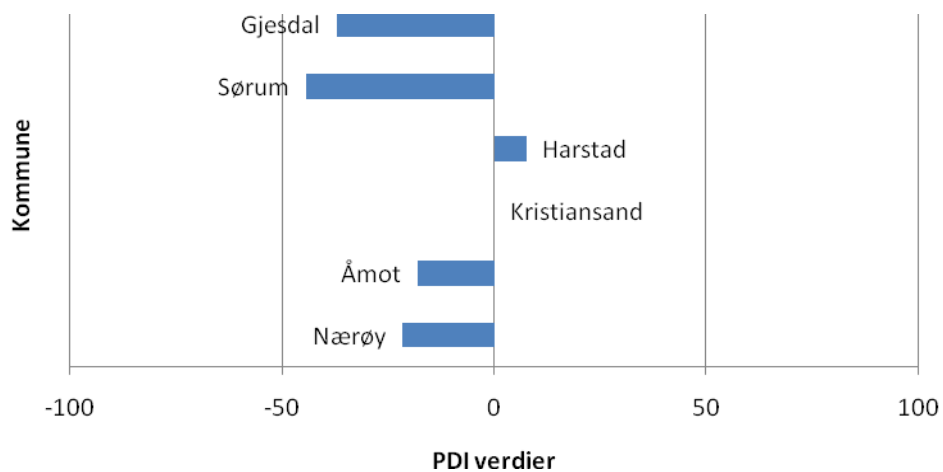
Borgernært styre – innbygernes syn

POLITISK INTERESSE

Jeg er svært interessert i lokalpolitikken her i kommunen. (4)

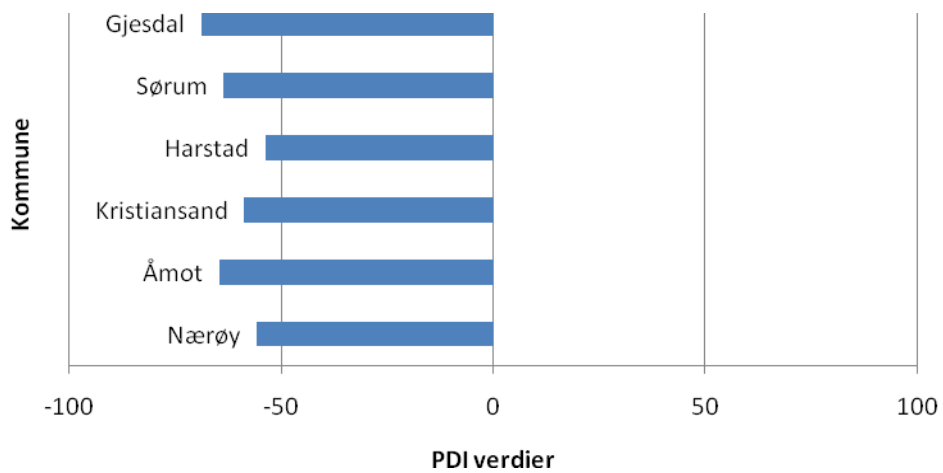

Jeg diskuterer lokalpolitikk (lokalpolitiske spørsmål) med andre nesten daglig. (5)

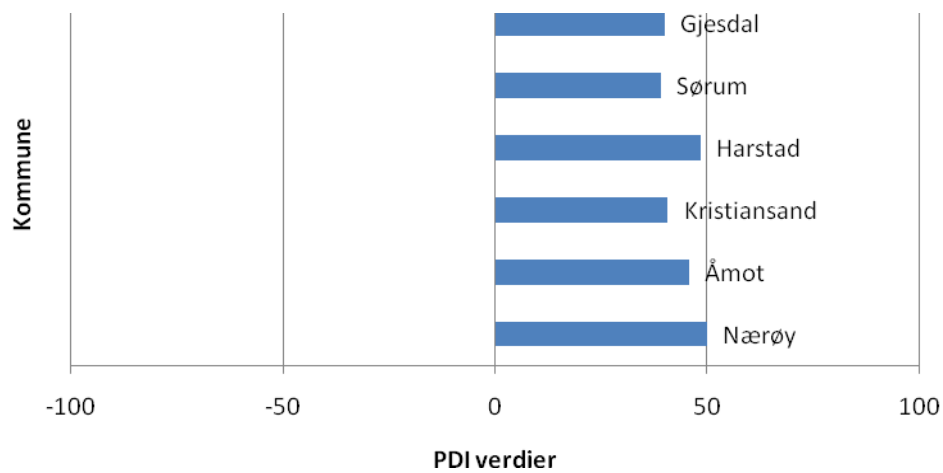

Borgernært styre – innbygernes syn
INNBYGGERNES ENGASJEMENTSVILJE

Jeg kunne godt tenke meg å ta på meg et kommunalt verv
hvis jeg ble spurt. (12)

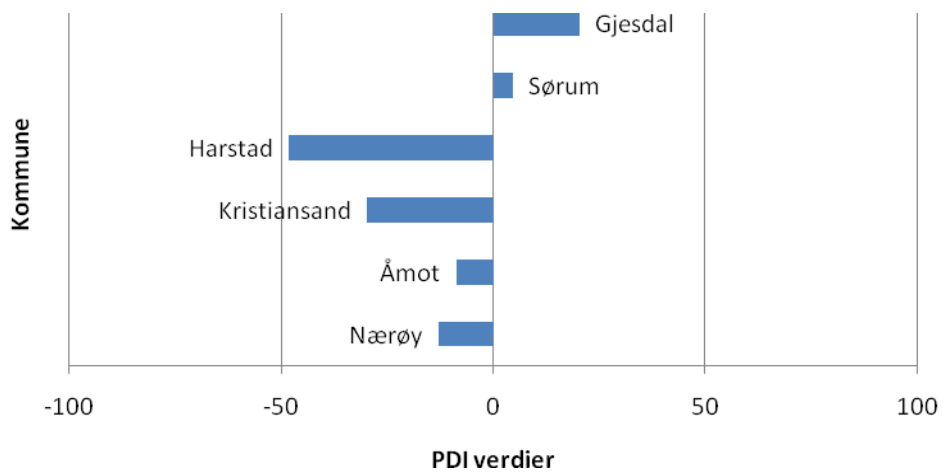
Jeg kunne godt tenke meg å engasjere meg i frivillighetsarbeid
for et godt formål i kommunen (13)

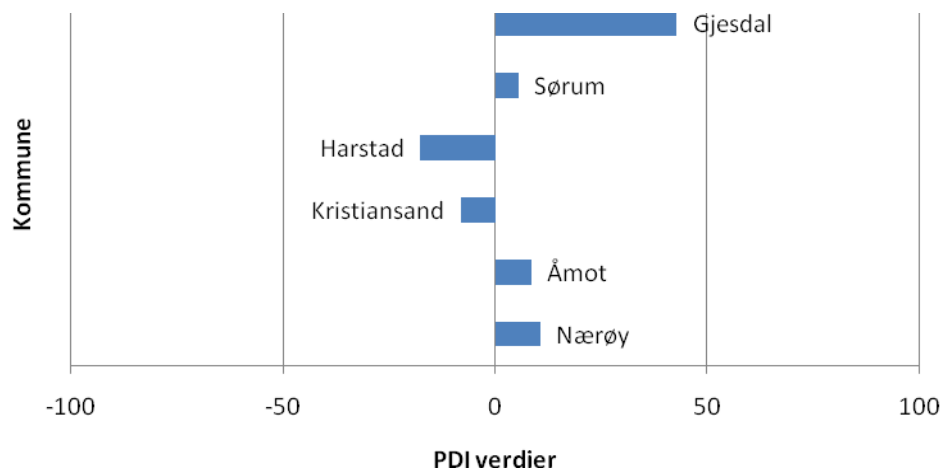
Borgernært styre – innbygernes syn

INVOLVERING

Her i kommunen ... er det gode rutiner for å ta i mot innbyggernes forslag om forbedringer i kommunal virksomhet (8b).

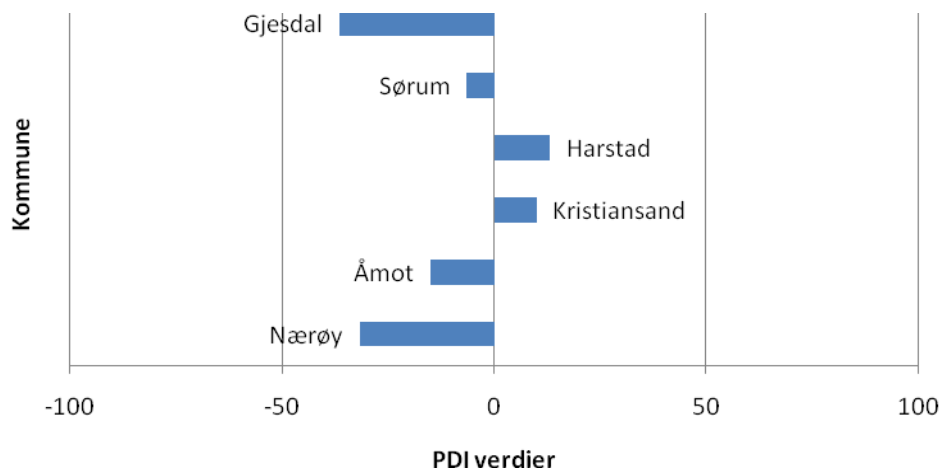
Her i kommunen ... involverer kommunen innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (8d)

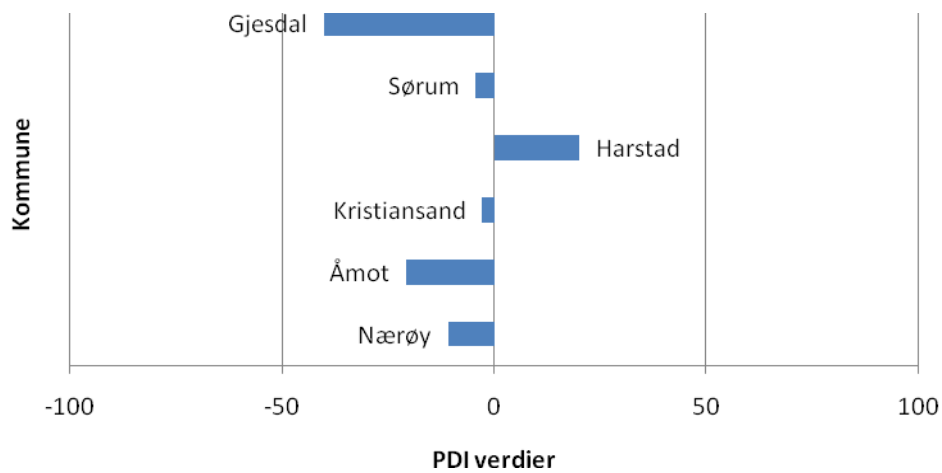
Borgernært styre – innbygernes syn

POLITIKERNES LYDHØRHET

De folkevalgte vi velger, mister fort kontakten med alminnelige folk.(18)

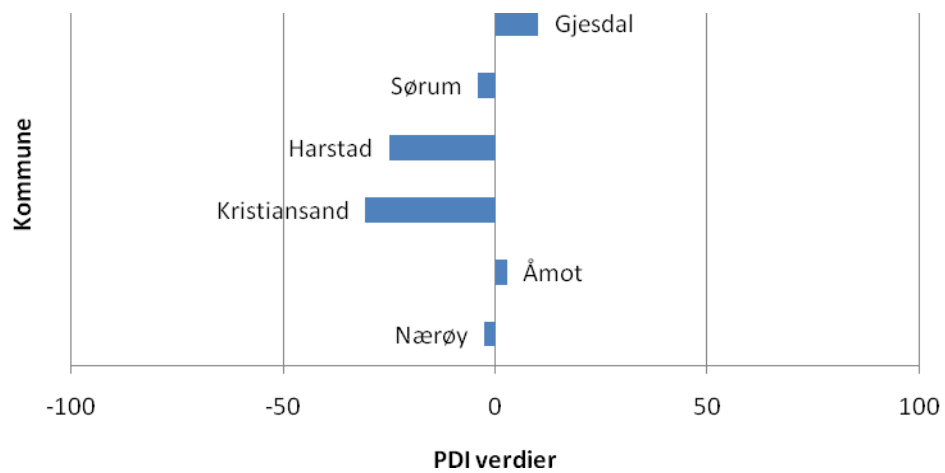
Partiene i min kommune er bare interessert i folks stemmer, ikke i våre meninger. (19)

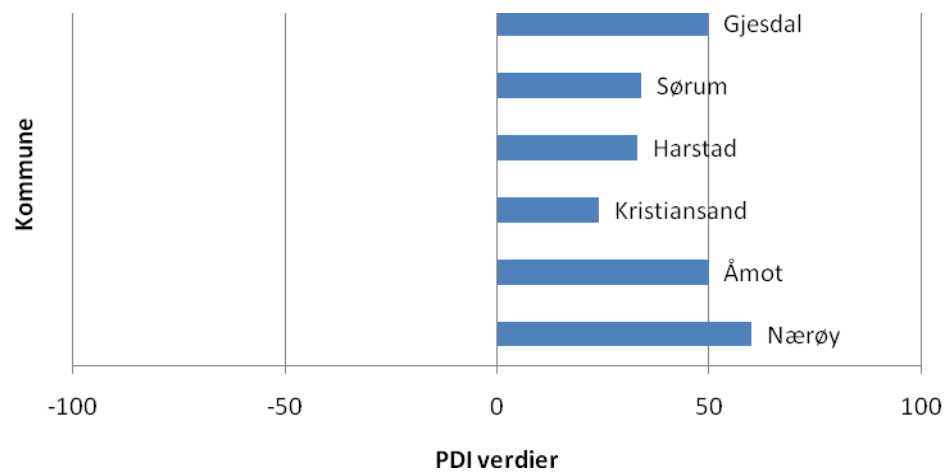
Borgernært styre – innbygernes syn

EGEN INNFLYTELSE

Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke kommunale beslutninger som engasjerer meg. (11)

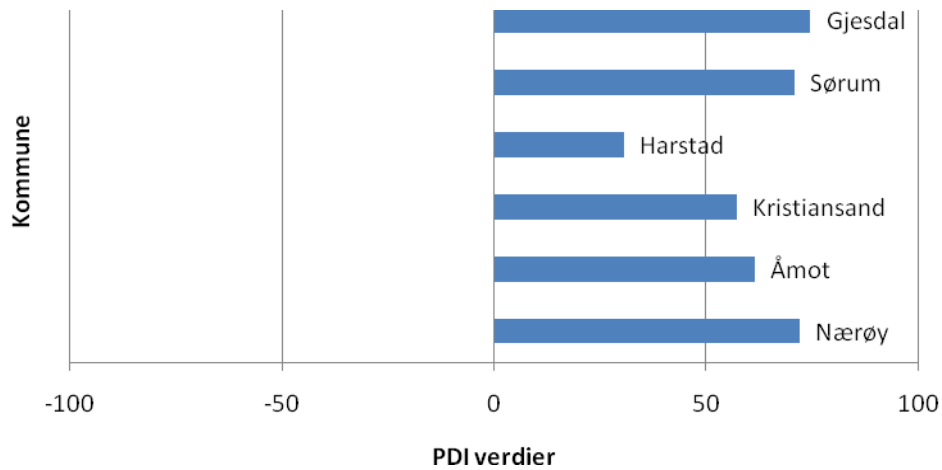
Jeg er godt fornøyd med mulighetene jeg har til å påvirke det som skjer i nærmiljøet der jeg bor. (14)

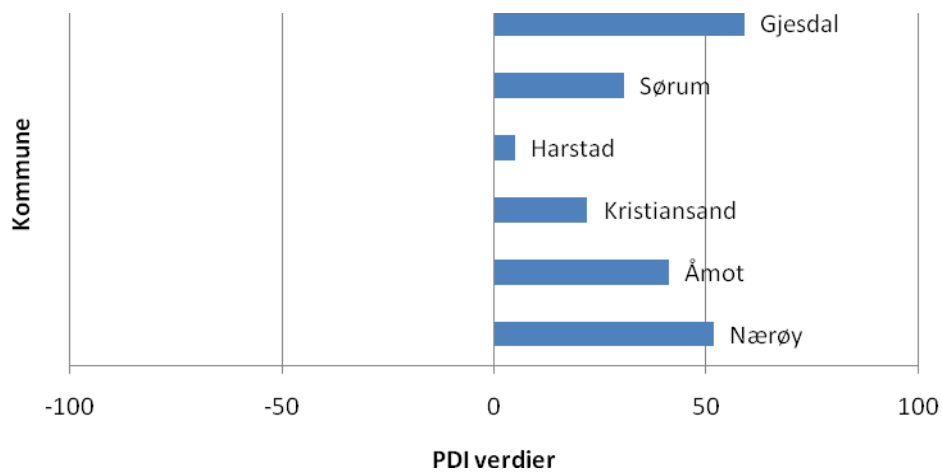
Effektivt styre – innbygernes syn

RESULTATER

I det store og hele er jeg godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud. (2)

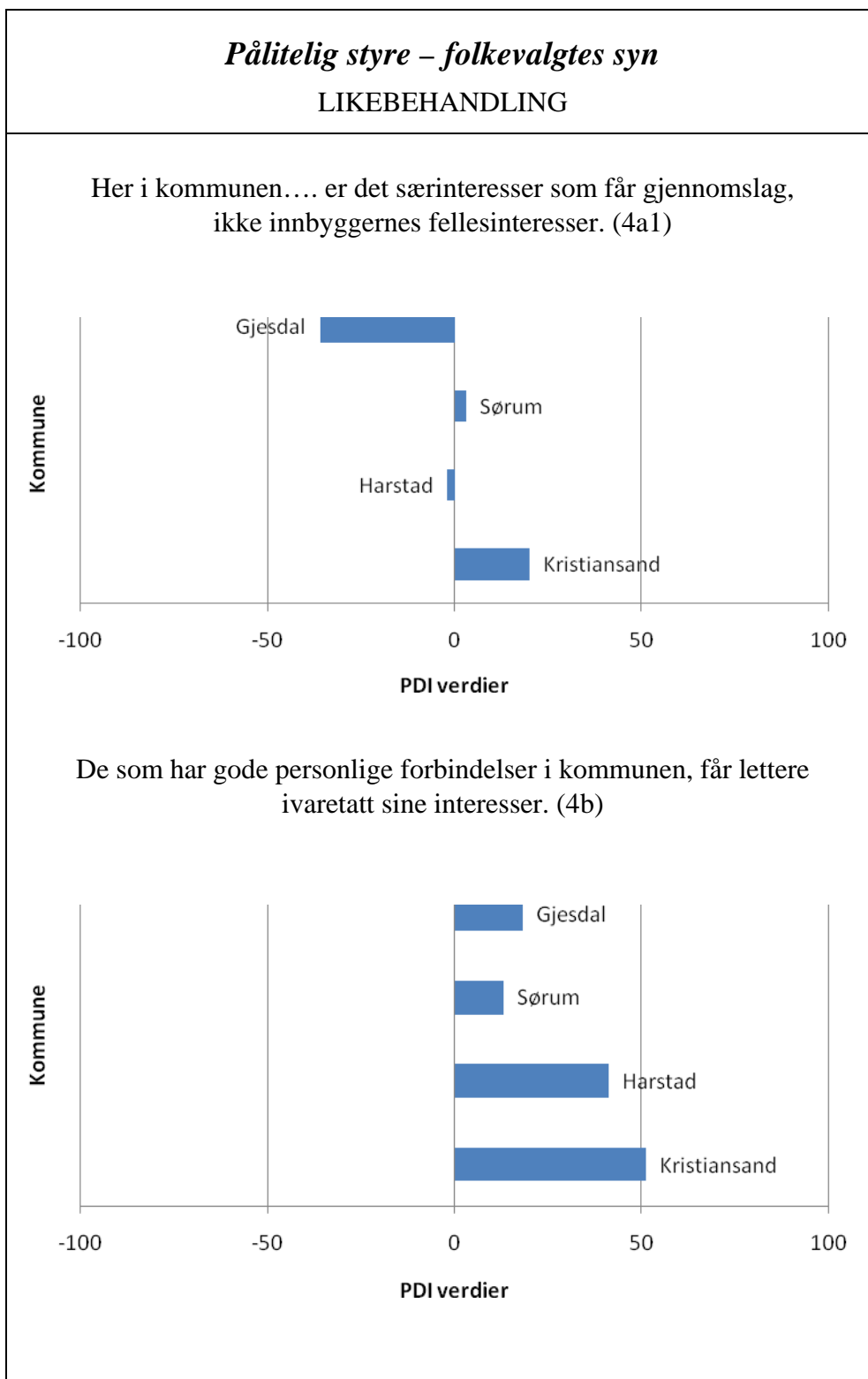

Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen. (6)

Grafisk presentasjon av utvalgte resultater for de folkevalgte *

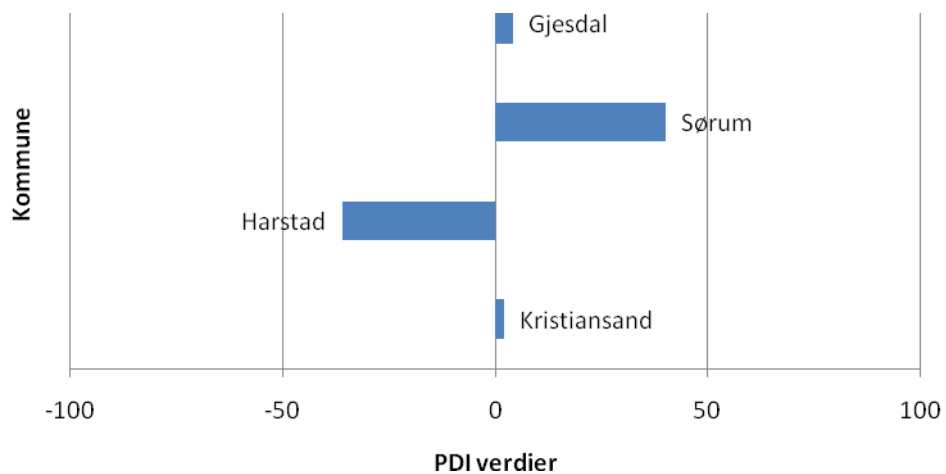
* PDI verdier måler prosentandel respondenter som mener utsagnet passer godt minus andelen som mener det passer dårlig.

Pålitelig styre – folkevalgtes syn

RESPEKT FOR FOLKEVALGTE

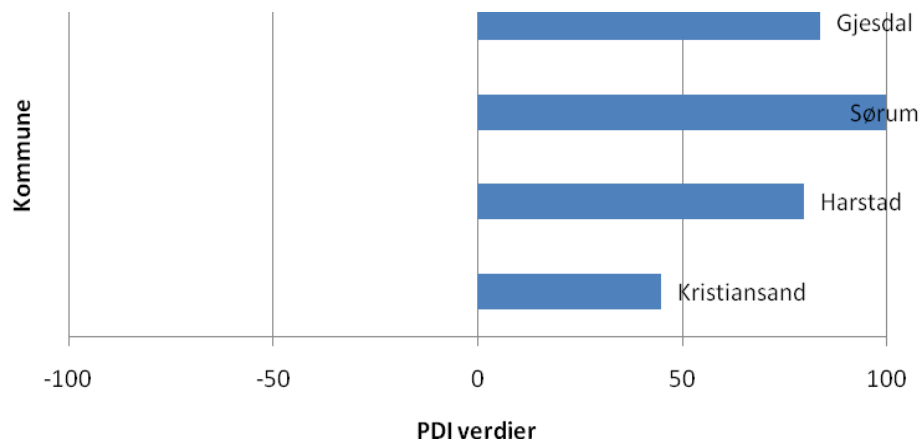
Jeg opplever at velgerne har respekt for de folkevalgte. (3d)

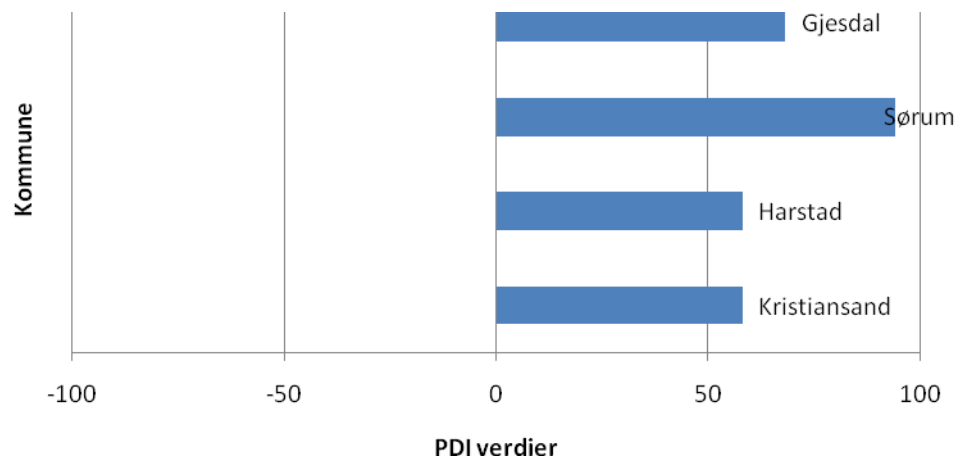
Ansvarlig styre – folkevalgtes syn

POLITISK TYDELIGHET

Det er klare partipolitiske skillelinjer i kommunepolitikken. (1a)

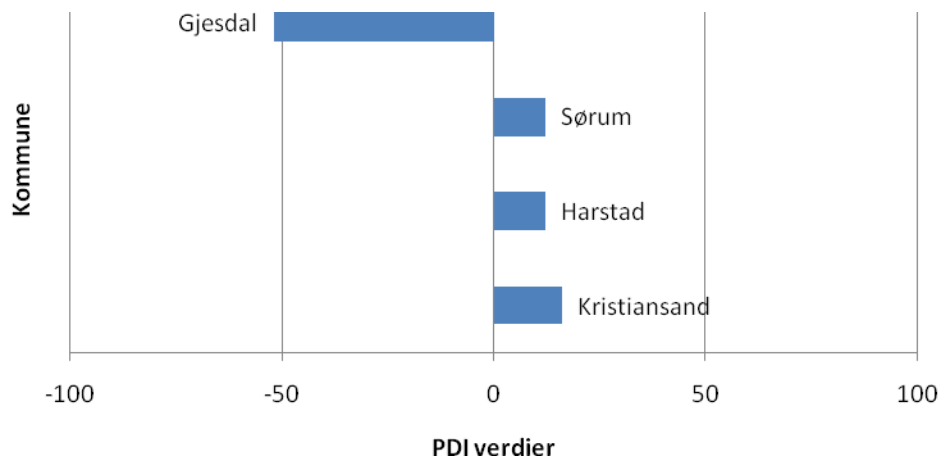
I vårt kommunestyre går de viktigste skillene mellom partiene. (1k)

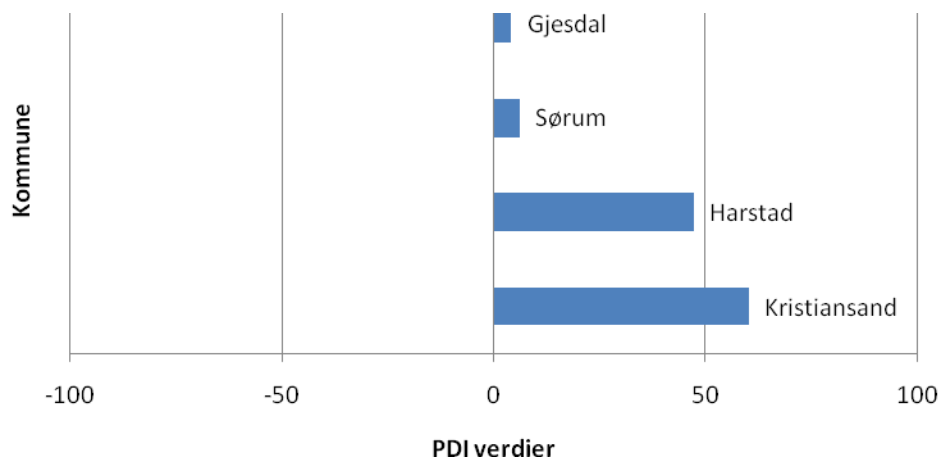
Ansvarlig styre – folkevalgtes syn

ANSVARSFORDELING

De viktige beslutningene her i kommunen fattes i andre politiske organer enn kommunestyret. (1d)

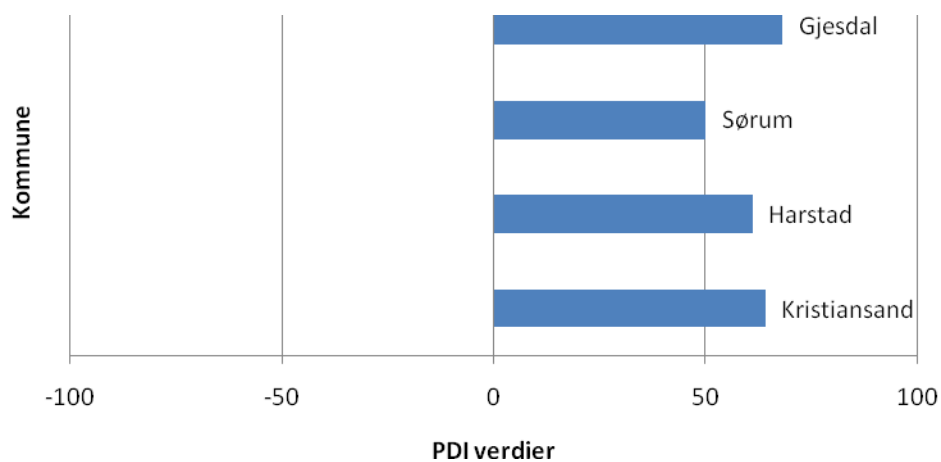
Kommunepolitikken er veldig sektororientert. (1f)

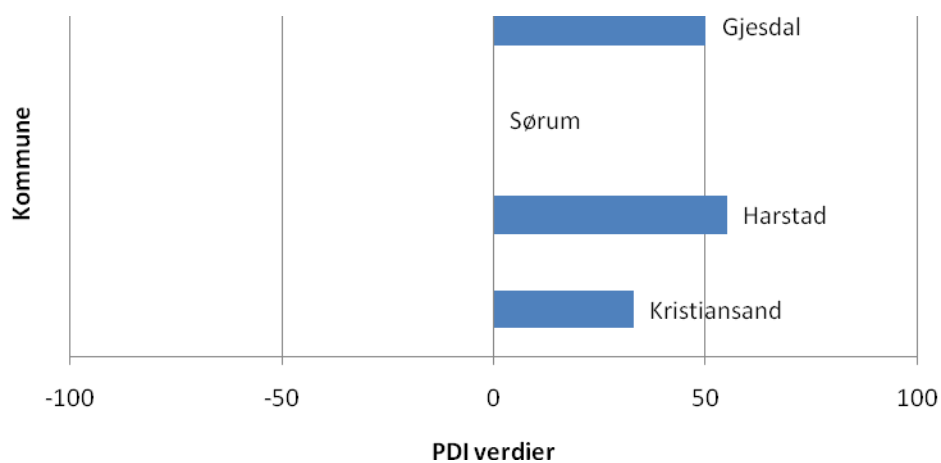
Ansvarlig styre – folkevalgtes syn

ROLLEKLARHET

A: Jeg føler at jeg får gjort nytte for meg som folkevalgt. (1e)

B: Statens detaljstyring av kommunen uthuler rollen som folkevalgt. (1i)

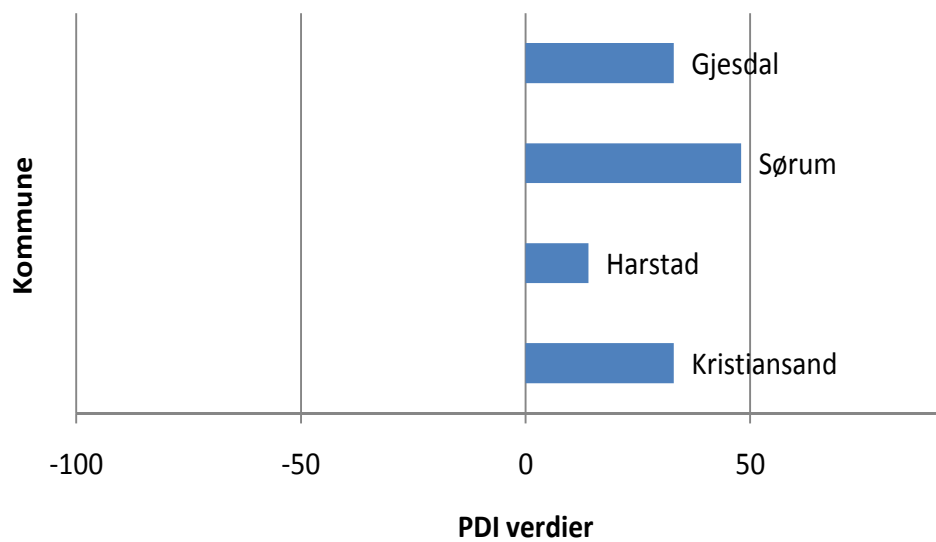

(Merknad: Indikatorene deler seg i to underdimensjoner: A og B)

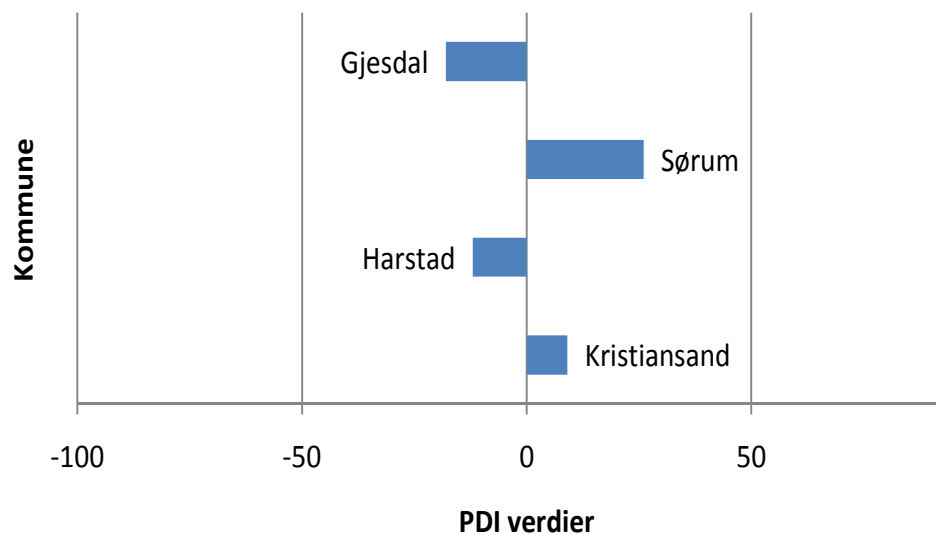
Ansvarlig styre – folkevalgtes syn

KOMMUNENS INFORMASJONSVIRKSOMHET

Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....
aktuelle saker som diskuteres i kommunepolitikken. (4c1)

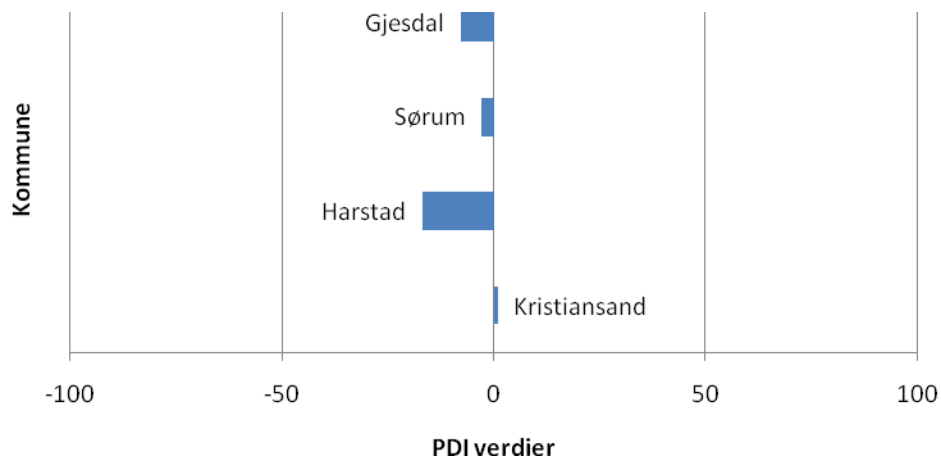
Kommunen gjør en god jobb med å informere innbyggerne om.....
hvilke rettigheter man har i forhold til kommunen. (4c2)

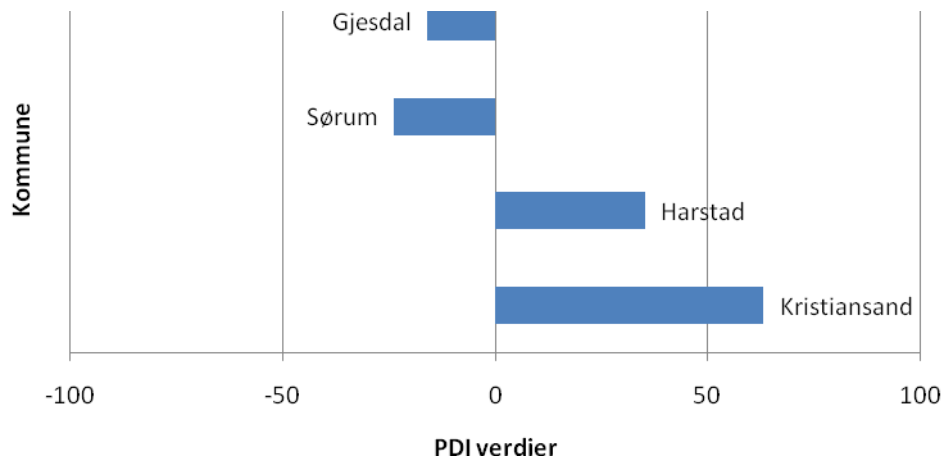
Borgernært styre – folkevalgtes syn

POLITISK INTERESSE

Det er stor interesse for kommunepolitikken blant innbyggerne. (3c)

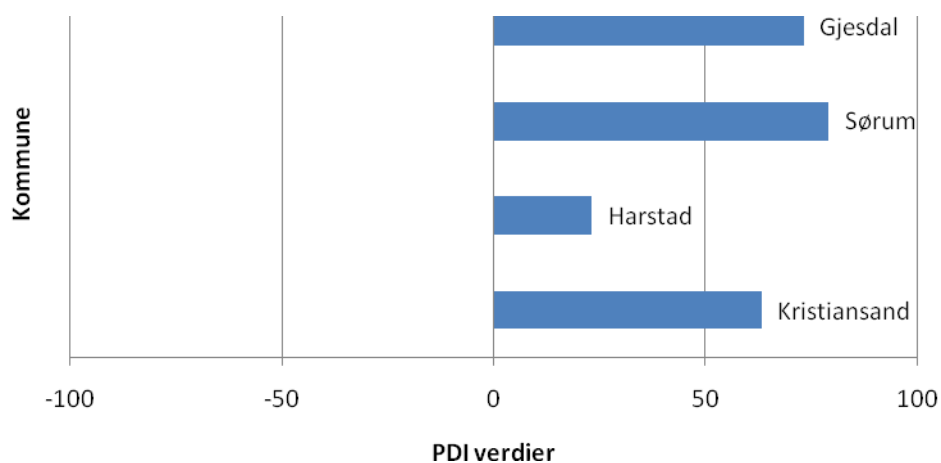
Medienes dekning av de folkevalgtes arbeid er for ensidig negativ. (3b)

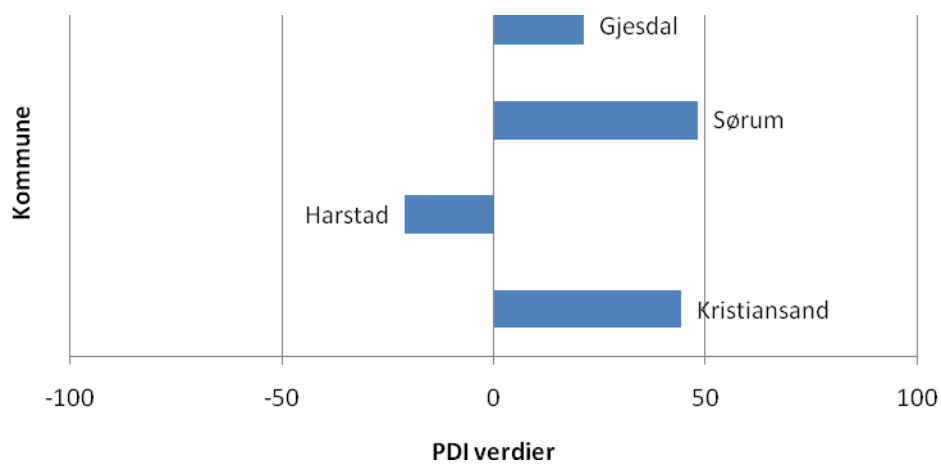
Borgernært styre – folkevalgtes syn

INVOLVERING

Her i kommunen.... blir klager på tjenester behandlet på en saklig måte. (43a)

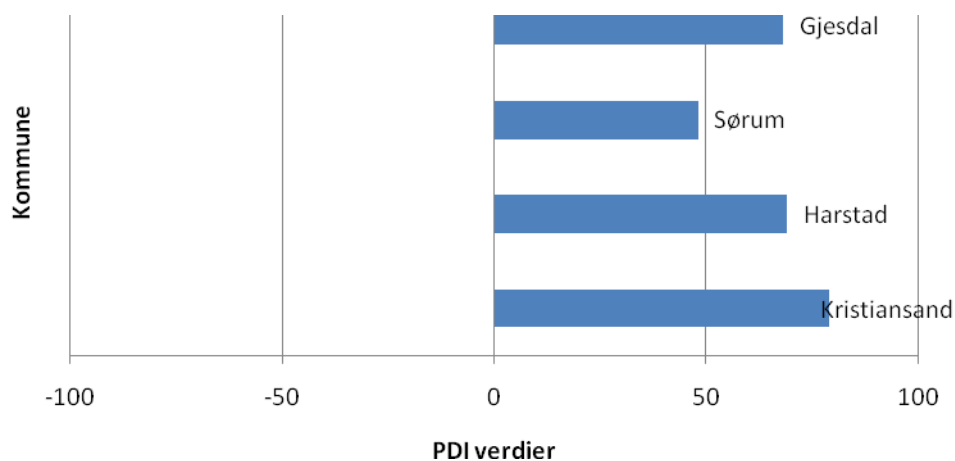
Her i kommunen.... involverer kommunens innbyggerne i forsøk på å finne løsninger på lokale problemer. (4a4)

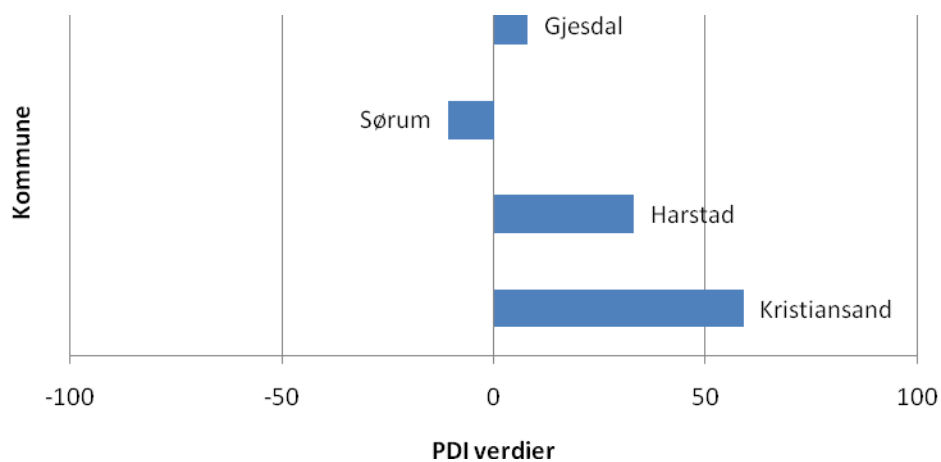
Borgernært styre – folkevalgtes syn

INNBYGGERKONTAKT

I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med...
enkeltinnbyggere. (3a1)

I mitt arbeid som folkevalgt er jeg ukentlig i kontakt med...
foreninger og lag. (3a2).

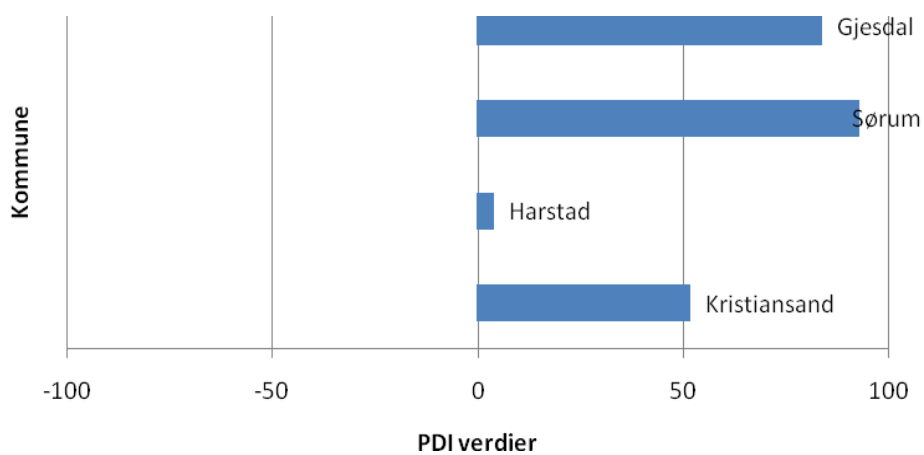

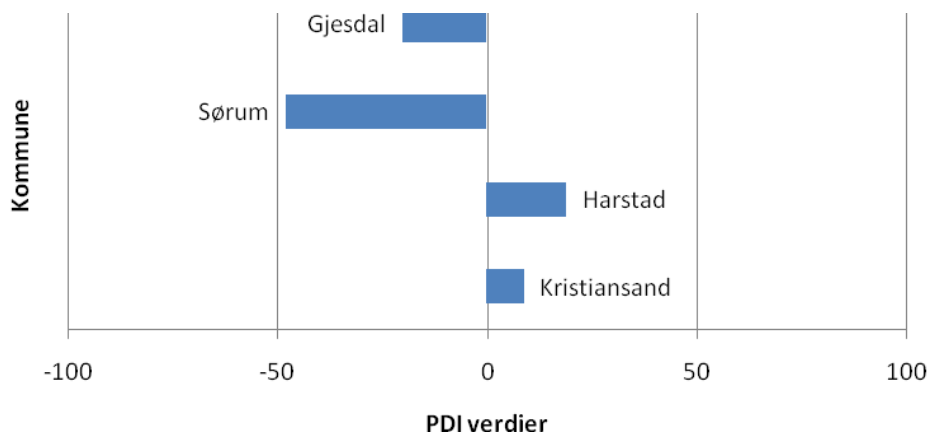
Effektivt styre – folkevalgtes syn

SAMSPILL / KONTROLL MED ADMINISTRASJONEN

Administrasjonen er flink til å fange opp politiske signaler fra de folkevalgte. (2a)

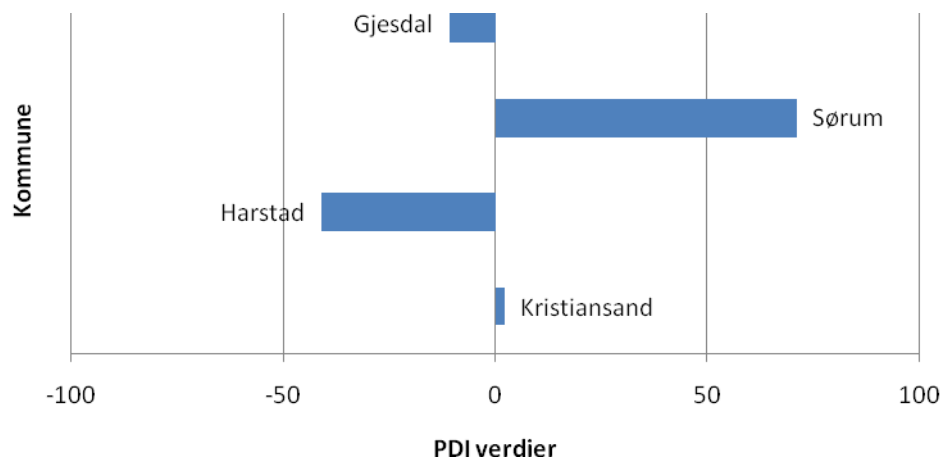
Administrasjonen prøver for ofte å dytte sine egne meninger på de folkevalgte (2f)

Effektivt styre – folkevalgtes syn

KOMMUNAL ORGANISERING

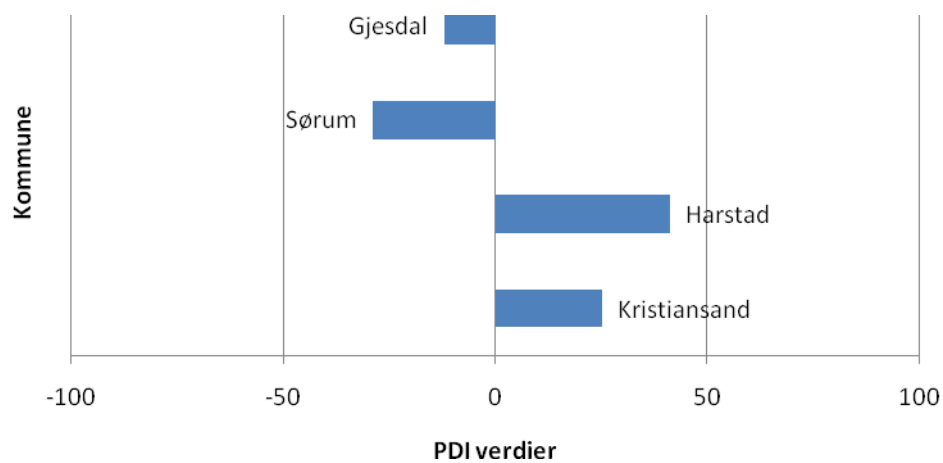
Opprettelse av kommunale selskaper har gjort det lettere for oss folkevalgte å styre virksomheten i kommunen (2g)

Effektivt styre – folkevalgtes syn

POLITISK EFFEKTIVITET

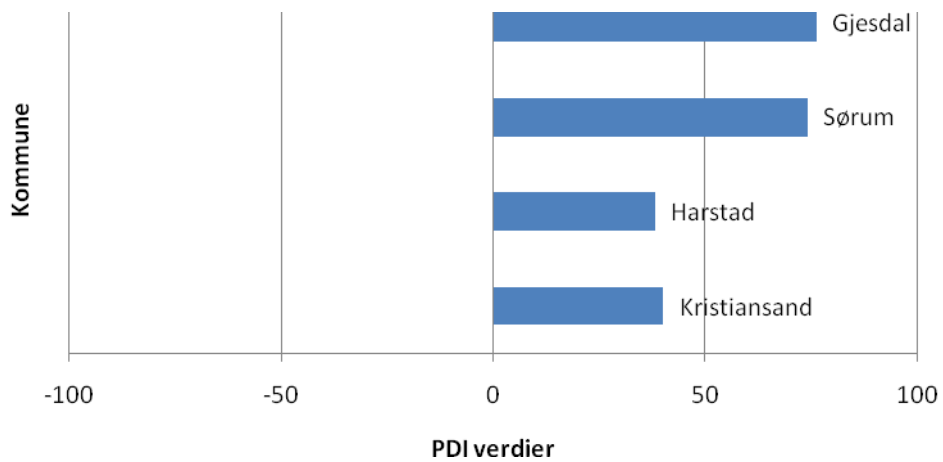
Arbeidet i kommunens politiske organer går for tregt (1b)

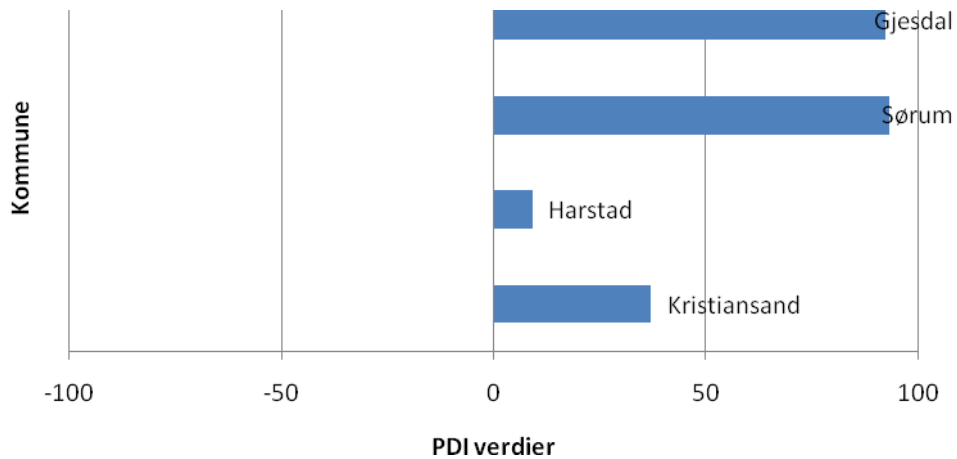
Effektivt styre – folkevalgtes syn

RESULTATER

Jeg er godt fornøyd med måten lokaldemokratiet fungerer på her i kommunen (4d)

Jeg er i det store og hele godt fornøyd med kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. (4e)

VEDLEGG E

Tabell A1: Regresjonsanalyse med hensyn til innbyggernes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet: Indeks for holdninger til *pålitelig styre*. Beta-koeffisienter.

Uavhengig variabel	Gjesdal	Sørum	Harstad	Kristiansand
• Kjønn (kvinne)	,144*	,084	,017	,030
• Alder	,204*	,000	,067	-,068
• Høyeste fullførte utdanning	,004	-,060	,004	,135*
• Husstandens årsinntekt	-,025	-,108	-,043	,010
• År bodd i kommunen	,012	-,026	,062	-,005
• Daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende	,167*	-0,61	-,061	-,016
• Venstre-høyre-plassering: (0=venstre, 10= høyre)	-,083	-,212**	-,052	-,148**
Adj R ²	,043	,053	,011	,033
N	(300)	(300)	(400)	(400)

Tabell A2: Regresjonsanalyse med hensyn til innbyggernes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet: Indeks for holdninger til *ansvarlig styre*. Beta-koeffisienter.

Uavhengig variabel	Gjesdal	Sørum	Harstad	Kristiansand
• Kjønn (kvinne)	,053	,112	,013	-,067
• Alder	,345**	,185*	,037	,124
• Høyeste fullførte utdanning	,030	-,037	-,046	,149**
• Husstandens årsinntekt	,107	-,008	,029	,059
• År bodd i kommunen	-,045	,031	,025	,071
• Daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende	,068	,066	-,053	0,32
• Venstre-høyre-plassering: (0=venstre, 10= høyre)	-,101	-,188**	-,005	-,082
Adj R ²	,084	,065	-,007	,041
N	(300)	(300)	(400)	(400)

Tabell A3: Regresjonsanalyse med hensyn til innbyggernes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet: Indeks for holdninger til *borgernært styre*. Beta-koeffisienter.

Uavhengig variabel	Gjesdal	Sørum	Harstad	Kristiansand
• Kjønn (kvinne)	,100	,130*	-,008	-,053
• Alder	,137	,036	,014	-,034
• Høyeste fullførte utdanning	,202**	,054	,106*	,283*
• Husstandens årsinntekt	,026	-,151*	-,018	,067
• År bodd i kommunen	,056	,014	,065	-,030
• Daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende	,113	,059	,025	-,034
• Venstre-høyre-plassering: (0=venstre, 10= høyre)	-,069	-,145*	-,033	-,039
Adj R ²	,057	,042	-,002	,088
N	(300)	(300)	(400)	(400)

Tabell A4: Regresjonsanalyse med hensyn til innbyggernes erfaringer med og oppfatninger av lokaldemokratiet: Indeks for holdninger til *effektivt styre*. Beta-koeffisienter.

Uavhengig variabel	Gjesdal	Sørum	Harstad	Kristiansand
• Kjønn (kvinne)	,045	,178**	,020	-,019
• Alder	,263**	,099	,096	-,006
• Høyeste fullførte utdanning	,058	-,105	,030	,087
• Husstandens årsinntekt	,027	-,084	-,069	,061
• År bodd i kommunen	,003	-,077	,042	-,069
• Daglig omsorgsansvar for barn eller andre pårørende	,072	-,050	-,058	-,033
• Venstre-høyre-plassering: (0=venstre, 10= høyre)	-,058	-,201**	,018	-,151**
Adj R ²	,040	,088	,015	,030
N	(300)	(300)	(400)	(400)